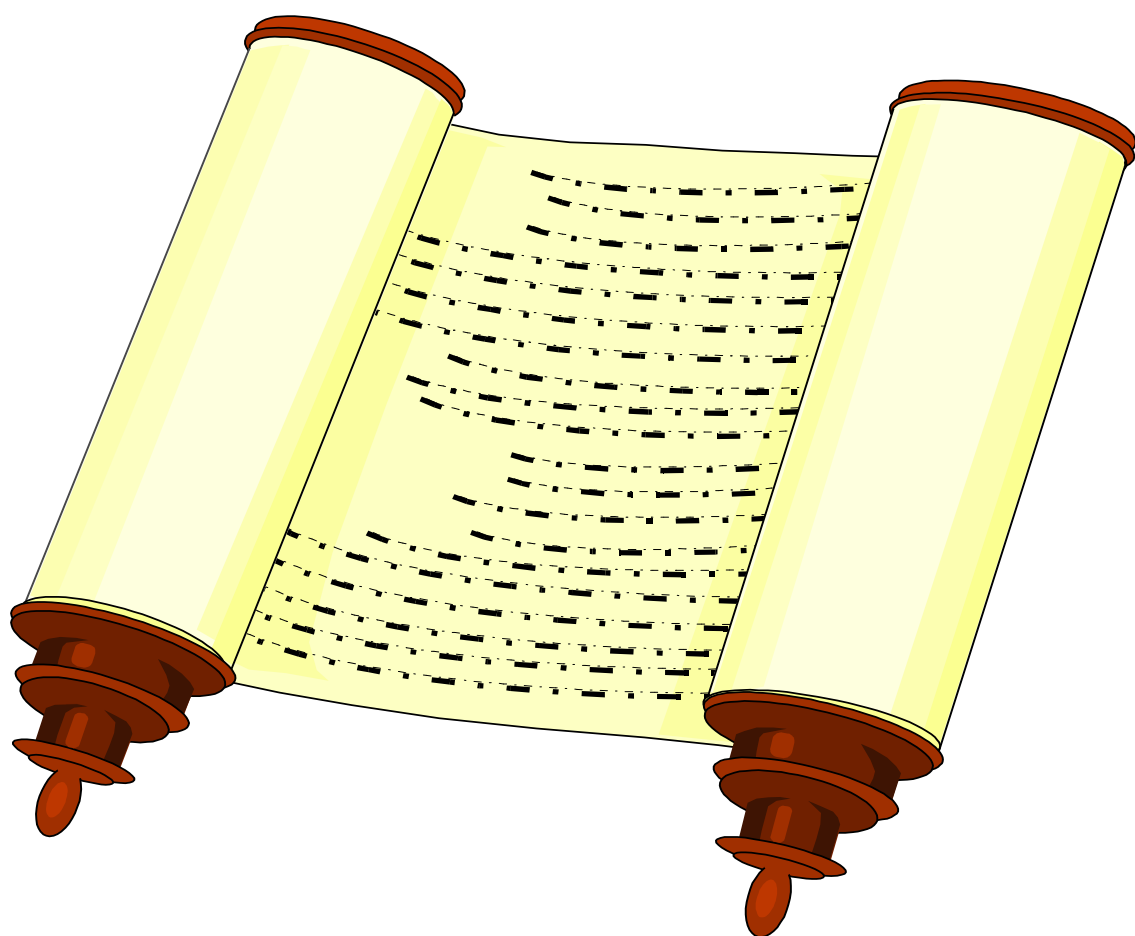

”בני ציון”

פרד”ס התורה

פשוט וברור

הַפְּטָרָה: "דְּבָרֵי יִרְמְיָהוּ" לְרִפּוּאָה שְׁלֵמָה שֶׁל אַחֲוֵיתִי, בֵּת צִיּוֹן הַיְקָרָה, צְבִיָּה בֵּת שְׂרָה. (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּשְׁמַעֵנוּ בְּרַחֲמָיו לְעֵינַי כָּל חַי לְאֹמֵר. הֵן גְּאֻלְתִּי אֶתְכֶם אַחֲרֵית כְּרֹאשִׁית" (מתוך התפילה/כְּפָתָר)

הַגְּאוֹן רַבִּי צְבִי אֱלִימֶלֶךְ שְׁפִירָא כּוֹתֵב בְּסִפְרוֹ "בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר", שְׁעַל-פִּי סִפֵּר הַיְצִירָה יֵשׁ לְכָל חֹדֶשׁ מִ-יב' חוֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה אוֹת מִיּוֹחֶדֶת מֵהָאֱלֹהִים בִּי"ת, הַשְּׂיִכֶת לְאוֹתוֹ הַחֹדֶשׁ. כְּמוֹ כֵּן, לְכָל חֹדֶשׁ יֵשׁ גַּם חוֹשׁ מִיּוֹחֶדֶת, מִכָּל הַחוֹשִׁים שֶׁבָּרָא הַקֹּב"ה לְאָדָם, שֶׁשִּׁיךְ לְאוֹתוֹ הַחֹדֶשׁ. וּמִבְּאֵר שֵׁם הַ"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר", שֶׁבְּחֹדֶשׁ תְּמוּז שׁוֹלְטִים הָאוֹת ח' וְחוֹשׁ הַרְּאִיָּה, וְאֵילוֹ בְּחֹדֶשׁ אָב שׁוֹלְטִים הָאוֹת ט' וְחוֹשׁ הַשְּׁמִיעָה.

לְפִי זֶה, אוֹמֵר הַ"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר", אִם נִתְבּוֹנֵן נִרְאֶה, שְׁשֵׁתִי הָאוֹתִיּוֹת הַלְלוּ - ח' ו-ט' - הֵן הַשְּׂרָשׁ שֶׁל הַמְּלָכָה "חֲטָא". וְזוֹאת, כְּדִי לֹאמַר לָנוּ שֶׁבְּחֹדְשֵׁים אֵלוֹ - תְּמוּז וְאָב - גְּרַם הַחֲטָא, וְנַחֲרָבוּ שְׁנֵי בְּתֵי הַמִּקְדָּשׁ.

וּכְפִי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַ"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר": "הַנֶּהָר רֹאֶה, (שֶׁ)אוֹתִיּוֹת ח' ו-(ט) הֵמָּה הַשׁוֹלְטִים בְּ-ב' חוֹדְשֵׁים אֵלוֹ (=תְּמוּז וְאָב). וְזֶהוּ הַנֶּרְמָז (איכה א', ח'): 'חֲטָא חֲטָאָה יְרוּשָׁלַיִם'. (ו)עֵינַי בְּבַעַל הַטּוֹרִים, פְּרֻשֵׁת וַיְחִי (בראשית מט', א'), (בַּפְּסוּק) 'וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בְּנָיו', בְּקֶשׁ (יַעֲקֹב) לְגָלוּת לָהֶם (=לְבָנָיו) אֶת הַקֶּץ (=זְמַן הַגְּאוּלָּה) וְנִסְתָּם מִמֶּנּוּ. אָמַר, שְׂמָא חֵס וְשְׁלוֹם, יֵשׁ בְּכֶם חֲטָא. אָמְרוּ (לוֹ בְּנָיו), תִּדְקַדֵּק בְּשְׂמוֹתֵינוּ, וְלֹא תִמְצָא אוֹתִיּוֹת ח' ט' - הָרִי לֶךְ שֶׁהָאוֹתִיּוֹת גּוֹרְמִים. הֵגַם שֶׁבּוֹדָאֵי הַבְּחִירָה (ה)חֹפְשִׁית (קִימַת), עִם כָּל זֶה, הַזְּמַן, הַמְּקוֹם וְהַנֶּפֶשׁ מְסִיעִים לְכָל זֶה... אִם כֵּן, אֵלוֹ (שְׁנֵי) הַחוֹדְשִׁים, שֶׁבֵּהֶם (שׁוֹלְטוֹת) הַ(ה)אוֹתִיּוֹת ח' ו-ט' - בֵּהֶם דִּיקָא (=דוֹקָא) גְּרַם (ה)חֲטָא לְחַרְבֵּן הַבֵּית). תְּמַצָּא שְׂאֲמָרוֹ רז"ל (בְּרֻכּוֹת ד'): 'רְאוּיִים הָיוּ יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם נֶס בִּימֵי עֲזָרָא (=בְּזְמַן הַחֲרָבָן), כְּדֶרֶךְ שְׁנַעֲשָׂה לָהֶם בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ, אֲלֹא שֶׁגְּרַם הַחֲטָא... וְזֶהוּ שֵׁישׁ לְפָרֶשׁ: 'חֲטָא חֲטָאָה יְרוּשָׁלַיִם עַל כֵּן לְנִידָה הָיְתָה'. וְלִכְאוּרָה קֶשֶׁה (הַדְּבָר). הֲלֹא חֲטָא פִירוּשׁוֹ שׁוֹגֵג. וְקֶשֶׁה, וְכִי מִפְּנֵי (זֶה) שֶׁשָּׂגְגָה, עַל-כֵּן תִּהְיֶה מְרוּחָקֶת כְּנִדָּה? וְלְפִי הַנ"ל יֵשׁ לְפָרֶשׁ: 'חֲטָא חֲטָאָה יְרוּשָׁלַיִם' - הַזְּמַן גְּרַם, (שֶׁזֶהוּ) זְמַן שְׁלִיטַת (ה)אוֹתִיּוֹת ח"ט - 'עַל כֵּן לְנִידָה הָיְתָה' - עַל-כֵּן רַק כְּנִדָּה - לֹא כֶּשֶׂאָר עֲרִיּוֹת, שְׂאֲסוּרִין וּמְרוּחָקִין לְעוֹלָם - (אֲלֹא) רַק כְּמוֹ נִדָּה, שְׂמוּתָרַת לְאַחַר זְמַן".

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף כְּאֵן פְּרַפְרַת עַל לְשׁוֹן הַגְּמָרָא (בְּרֻכּוֹת ד'): "רְאוּיִים הָיוּ יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם נֶס בִּימֵי עֲזָרָא (=בְּזְמַן הַחֲרָבָן), כְּדֶרֶךְ שְׁנַעֲשָׂה לָהֶם בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ, אֲלֹא שֶׁגְּרַם הַחֲטָא...". עַל-פִּי הַיְדוּעַ כִּי יֵשׁ חִילוּף בְּאוֹתִיּוֹת הָאֱלֹהִים-בִּי"ת, הַנִּקְרָא "אֶת-בֵּשׁ" (=דְּהִינוּ הָאוֹת הָרֵאשׁוֹנָה (א') מִתְחַלֶּפֶת בְּאוֹת הָאֲחֵרוֹנָה (ת'), וְהָאוֹת הַשְּׂנִיָּה (ב') מִתְחַלֶּפֶת בְּאוֹת הַלְּפָנֵי אֲחֵרוֹנָה (ש')), וְכֵן הֵלְאָה: א-ת, ב-ש, ג-ר, ד-ק, ה-צ, ו-פ, ז-ע, ח-ס, ט-נ, י-מ, כ-ל. לְפִי זֶה נִמְצָא, שֶׁהָאוֹתִיּוֹת 'חט' מִתְחַלֶּפֶת לְאוֹתִיּוֹת 'נס'.

וְזֶהוּ בִּיאוֹר מֵאֲמַר חז"ל: "רְאוּיִים הָיוּ יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם נֶס בִּימֵי עֲזָרָא (=בְּזְמַן הַחֲרָבָן), כְּדֶרֶךְ שְׁנַעֲשָׂה לָהֶם בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ, אֲלֹא שֶׁגְּרַם הַחֲטָא". כְּלוּמֵר, הַחֲטָא גְרַם שְׁנַתְחַלְפוּ אוֹתִיּוֹת "נס" בְּאוֹתִיּוֹת "חט".

וְהֵנָּה, יְדוּעַ כִּי יְמֵי בֵּין הַמְּצָרִים הֵם יָמִים שֶׁל אֲבָלוֹת עַל חֲרָבָן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וּבִהְיוֹת שֶׁהַחֲרָבָן וְהַגְּלוּת בָּאוּ עָלֵינוּ מִחֲמַת חֲטָאֵינוּ, כְּמוֹ שְׂאֵנוּ אוֹמְרִים בְּתַפִּילַת שְׁלֹשַׁת הַרְגָּלִים: "אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, מִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ. וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אֲדַמְתָּנוּ". הֵנָּה, תְּכַלִּית הַעֲבוּדָה בְּיָמִים אֵלוֹ לְהַפּוֹךְ אֶת הַיָּמִים הַלְלוּ מֵאֲבָל לְיוֹם טוֹב שֶׁל הַגְּאוּלָּה הָעֵתִידִיָּה, כְּמֵאֲמַר חז"ל (יומא פו'): "גְּדוּלָּה תִּשׁוּבָה, שְׂמִיבִיאָה אֶת הַגְּאוּלָּה".

וְלָכֵן, אִם יַעֲשׂוּ יִשְׂרָאֵל תִּשׁוּבָה עַל חֲטָאָם (וּבְכַפְרָט אִם יַעֲשׂוּ תִּשׁוּבָה מֵאַהֲבָה, שְׂאֵז מְבוֹאָר בַּגְּמָרָא (שם), כִּי זְדוּנוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם נִהְפְּכוֹת לְזָכוֹת). הֵנָּה, עַל-יְדֵי כֶּךָ הֵם גּוֹרְמִים לְהַחֲלִיף אֶת אוֹתִיּוֹת ח"ט, שֶׁהֵן הַחֲטָאִים, לְאוֹתִיּוֹת נ"ס, וְלִזְכוֹת לְנֶס הַגְּאוּלָּה.

וּמִכָּאֵן צְרִיכִים אָנוּ לְדַעַת, שְׂדוּקָא בְּחוֹדְשֵׁים אֵלוֹ, תְּמוּז וְאָב, שֶׁבֵּהֶם כְּאֲמוֹר שׁוֹלְטוֹת אוֹתִיּוֹת ח"ט, הַתִּיקוֹן הוּא לְעַסוֹק בְּתִּשׁוּבָה שְׁלִימָה עַל הַחֲטָאִים שֶׁגָּרְמוּ לְגָלוּת וְלַחֲרָבָן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְעַל-יְדֵי כֶּךָ יִתְחַלְפוּ אוֹתִיּוֹת ח"ט לְאוֹתִיּוֹת נ"ס שֶׁל הַגְּאוּלָּה הַשְּׁלִימָה.

על-פי דבריו הקדושים של ה"בני יששכר" יאיר לנו להבין גם את עמק חטא אדם ותוהו, כְּאִשֶׁר אָכְלוּ מֵעֵץ הַדַּעַת. וְנִקְדָּיִם יִסּוּד נִפְלָא מְדַבְרֵי ה"יִיטב פְּנִים" (שקלים אות ו'), הַאֲמֹר, שְׁכַאֲשֶׁר חָטְאוּ אָדָם וְחוּהוּ, נִפְגְּמוּ חוּשׁ הַרְאִיָּה וְחוּשׁ הַשְּׁמִיעָה. הִנֵּה חוּשׁ הַרְאִיָּה נִפְגָּם כְּאִשֶׁר (בְּרַאשִׁית ג' ו'): "וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֵאֲכָל וְכִי תֵאֵוָה הוּא לְעֵינַיִם" – הָרִי שֶׁפָּגְמָה בְּרֵאִיָּה. וְחוּשׁ הַשְּׁמִיעָה נִפְגָּם כְּאִשֶׁר שָׁמַע אָדָם רֵאשׁוֹן בְּקוּלָּהּ, כְּפִי שְׁכָתוּב (בְּרַאשִׁית ג' יז): "וְלֹאֲדָם אָמַר: כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתְּךָ וַתֹּאכַל מִן הָעֵץ".

וְהִנֵּה, יָדוּעַ כִּי בַחֲטָא עֵץ הַדַּעַת נִפְגְּמוּ כָל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהָיוּ כְּלוּלוֹת בְּאָדָם וְחוּהוּ, וְלָכֵן הוֹכְרָחוּ יִשְׂרָאֵל לְרַדַּת מִצְרִימָה, לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר פָּגְמוּ, שֶׁהָרִי הָיוּ הֵם כְּלוּלִים בְּתוֹךְ אָדָם הַרֵאשׁוֹן בְּעַת שְׁחָטָא.

וַיֵּשׁ לֹמֵר, שֶׁהַתְּחִלַּת תִּיקוּן חוּשׁ הַרְאִיָּה וְחוּשׁ הַשְּׁמִיעָה הָיָה כְּאִשֶׁר בָּא מֹשֶׁה לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, וְעָשָׂה לְפָנֵיהֶם אֶת הָאוֹתוֹת, כְּמוֹ שְׁכָתוּב: "וַיַּעַשׂ הָאֱלֹהִים לְעֵינֵי הָעָם: וַיֹּאמְרוּ הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ כִּי פָקַד ה' אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". הִנֵּה, עַל-יְדֵי שְׁעָשָׂה אֶת הָאוֹתוֹת "לְעֵינֵי הָעָם", וְכֵן כְּאִשֶׁר "וַיֹּאמְרוּ הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ" – בְּכַף הַתְּחִיל הַתִּיקוּן שֶׁל חוּשׁ הַרְאִיָּה וְחוּשׁ הַשְּׁמִיעָה.

אוּלָּם, עֵיקַר הַתִּיקוּן הָיָה לְאַחַר מִכֵּן בְּשַׁעַת מֵתָן תוֹרָה, כְּאִשֶׁר פָּסְקָה זוּהֶמְתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְזֹאת, כְּפִי שְׁמוּבָא בְּמִדְרַשׁ (ב"ר ו', א'): "מִנֵּיִן שְׁלֹא הָיָה בְּהֵן (=בִּישְׂרָאֵל) סוּמִיָּן (=עוֹרִים)? שְׁנֹאֲמַר (שְׁמוֹת כ'): 'וְכָל הָעָם רֵאִים אֶת הַקּוּלוֹת'. וּמִנֵּיִן שְׁלֹא הָיָה בְּהֵן חֲרָשִׁין? שְׁנֹאֲמַר: 'וַיֹּאמְרוּ כָל אִשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע'. כְּלוּמַר, בְּמַעֲמַד הָרַסִּינִי תוֹקֵן חֲטָא אָדָם הַרֵאשׁוֹן, וְלֹא הָיָה בִּישְׂרָאֵל פָּגָם הַרְאִיָּה, בְּבַחֲיִנַת סוּמִיָּן (=עוֹרִים), וְלֹא פָּגָם הַשְּׁמִיעָה, בְּבַחֲיִנַת חֲרָשִׁים. אוּלָּם, לְצַעֲרָנוּ, בַּחֲטָא הָעֵגֶל חֲזָרָה זוּהֶמְתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְשׁוּב חֲזָר הִפְגָּם בְּחוּשׁ הַרְאִיָּה וְחוּשׁ הַשְּׁמִיעָה לְמִקוּמוֹ, וְעַל-כֵּן צְרִיכִים אָנוּ לְתַקֵּן עֵינֵינוּ זֶה.

וְצָרִיךְ לְדַעַת, שְׁכְּמוֹ שְׁכָתוּב בְּתַהֲלִים (לד', טז): "עֵינֵי ה' אֵל צְדִיקִים וְאֲזַנֵּי אֵל שׁוֹעֲתִים" – דְּהִינוּ, שֶׁהַשְּׁגַחַת הַבוֹרָא עֲלֵינוּ הִיא כְּבִיכּוֹל בְּחוּשׁ הַרְאִיָּה "עֵינֵי ה' אֵל צְדִיקִים", וְגַם בְּשְׁמִיעָה "וְאֲזַנֵּי אֵל שׁוֹעֲתִים". עַל-כֵּן כְּאִשֶׁר חֲזָר הִפְגָּם בְּחוּשׁ הַרְאִיָּה וּבְחוּשׁ הַשְּׁמִיעָה, נִגְרָם כְּבִיכּוֹל גַּם פָּגָם בְּהַשְּׁגַחַת עֵינֵי ה' עֲלֵינוּ, וְכֵן בְּשְׁמִיעַת תְּפִילוֹתֵינוּ. וְזֶהוּ שֶׁשְׁנִינוּ בְּמִשְׁנָה (אבות ב', א'): "דַּע מַה לְמַעַלָּה מִמֶּךָ, עֵין רוֹאָה וְאֲזַן שׁוֹמַעַת, וְכָל מַעֲשֶׂיךָ בְּסִפְרָא נִכְתְּבִין". דְּהִינוּ, "דַּע מַה לְמַעַלָּה מִמֶּךָ" – כָּל מַה שְׁקוֹרָה לְמַעַלָּה – הוּא "מִמֶּךָ", מִמַּעֲשֶׂיךָ לְמַטָּה, וּמִפְּרִטַת הַמִּשְׁנָה וְאוֹמְרַת: "עֵין רוֹאָה" הִיא הַשְּׁגַחַת ה' עֲלֵינוּ, "וְאֲזַן שׁוֹמַעַת" מַה שְׁשׁוֹמַעַת הַקַּב"ה לְתַפִּילוֹתֵינוּ – הַכָּל תְּלוּי בְּנוֹ, וְלָכֵן אָנוּ מִתְּפַלְלִים בְּסִדְרַת הַתְּחִנוּן: "הִטָּה אֱלֹהֵי אֲזַנְךָ וְשָׁמַע. פָּקַח עֵינֶיךָ וּרְאָה שׁוֹמְמוֹתֵינוּ" (דְּנִיָּאל ט', יח) – שִׁיתוֹקֵן פָּגָם הַרְאִיָּה וּפָגָם הַשְּׁמִיעָה.

לָכֵן, כְּדִי לְתַקֵּן עֵינֵינוּ זֶה, שֶׁל הַרְאִיָּה וְהַשְּׁמִיעָה, תִּקְנוּ לָנוּ חוֹ"ל שְׁנֵי מוֹעֲדִים: חֲנוּכָּה וּפּוּרִים. בְּחֲנוּכָּה אָנוּ אוֹמְרִים בְּהַדְּלַקַת הַנֵּרוֹת: "הַנֵּרוֹת הִלְלוּ קֹדֶשׁ, וְאֵין לָנוּ רֵשׁוֹת לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם, אֶלֶּא לְרֵאוֹתָם בְּלִבְד". וְאָמְרוּ חוֹ"ל (שַׁבַּת כג'): "הַרוֹאָה נֵר חֲנוּכָּה מְבָרַךְ". שְׁכֵן, עֵיקַר הַתִּיקוּן בְּחֲנוּכָּה הוּא עַל קוּלוֹל הַרְאִיָּה. וּבְפּוּרִים, כְּדִי לְתַקֵּן אֶת פָּגָם הַשְּׁמִיעָה תִּקְנוּ לָנוּ חוֹ"ל: "לְשִׁמוּעַ מִקְרָא מְגִילָה", שְׁצָרִיךְ לְהַשְׁמִיעַ לְאוֹזְנֵינוּ אֶת הַמְּגִילָה, כְּדִי לְתַקֵּן אֶת בְּחִינַת הַשְּׁמִיעָה.

(וְכָל זֶה אָנוּ עוֹשִׂים בְּחוֹדְשֵׁים שֶׁהֵם לְפָנֵי חֹדֶשׁ נִיסָן, כְּדִי לְהַתְּכוּנֵן לְגֵאוּלָּה הָעֵתִידָה, שֶׁהָרִי אָמְרוּ חוֹ"ל (רֵאשׁ הַשָּׁנָה יא'): "בְּנִיסָן נִגְאָלוּ (מִמִּצְרַיִם), וּבְנִיסָן עֵתִידִים לְהִגָּאֵל").

וְהִנֵּה, כְּכֹר לְמַדּוֹ בְּמִדְרַשׁ כִּי בְּמֵתָן תוֹרָה נִתְקַן (=תוֹקֵן) פָּגָם הַרְאִיָּה, כְּפִי שְׁכָתוּב: "וְכָל הָעָם רֵאִים אֶת הַקּוּלוֹת". וְכֵן נִתְקַן פָּגָם הַשְּׁמִיעָה כְּאִשֶׁר אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע". וְעַל-כֵּן יֵשׁ לֹמֵר שֶׁתִּיקוּן זֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי שְׁקִבְלוֹ עֲלֵיהֶם יִשְׂרָאֵל תוֹרָה שְׁבַכְתָּב וְתוֹרָה שְׁבַעֲל-פֶה. כִּי, עַל-יְדֵי תוֹרָה שְׁבַכְתָּב מִתְקַנִּים אֶת הַרְאִיָּה, כְּמִבּוֹאֵר בְּגִמְרָא (גִּיטִין ס'): "דְּבָרִים שְׁבַכְתָּב – אֵי אֶתָּה רִשְׁאֵי לְאִמְרָם עַל-פֶּה" – שְׁצָרִיךְ לְקוֹרֵא מִתוֹךְ הַסִּתְּפִלוֹת בְּסִפְרַת תוֹרָה, שְׁזֵהוּ בְּחִינַת תִּיקוּן הַרְאִיָּה. וְאֵילוּ, עַל-יְדֵי עֶסֶק הַתוֹרָה שְׁבַעֲל-פֶה מִתְקַנִּים אֶת חוּשׁ הַשְּׁמִיעָה, כְּמִבּוֹאֵר בְּגִמְרָא (שם): "וּדְבָרִים שְׁבַעֲל-פֶה – אֵי אֶתָּה רִשְׁאֵי לְאִמְרָם בְּכַתָּב". הָרִי לָנוּ, שֶׁהַתוֹרָה שְׁבַעֲל-פֶה נִמְסַרַת מִפֶּה לְאֲזַן, בְּשְׁמִיעָה מְרַב לְתַלְמִיד. כְּמִבּוֹאֵר בְּ"אוֹר הַחַיִּים" (יתרו), כִּי כְּאִשֶׁר אָמְרוּ "נַעֲשֶׂה" הָיָה זֶה פְּנִיגַד תוֹרָה שְׁבַכְתָּב, וְכִשְׁאָמְרוּ "וְנִשְׁמָע" הָיָה זֶה פְּנִיגַד תוֹרָה שְׁבַעֲל-פֶה, שְׁנִמְסַרַת בְּשְׁמִיעָה.

עַל-פִּי הָאֲמוּר, נִשְׁכִּיל לְהַבִּין מַה שְׁכָתָב ה"אוֹר הַחַיִּים" הַקְּדוּשׁ (דְּבָרִים א', לד'), כִּי לוּלֵא חֲטָא הַמְּרַגְלִים, הָיוּ יִשְׂרָאֵל נִכְנָסִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְגֵאוּלַת עוֹלָם. וְעֵינֵינוּ זֶה מוֹכַח מִהַכְּתוּב (דְּבָרִים יד', א') "וַתִּשָּׂא כָּל הָעֵדָה וַיִּתְּנוּ אֶת קוֹלָם וַיִּבְכוּ הָעָם בְּלִילָה הַהוּא". וְשְׁנִינוּ בְּגִמְרָא (תַעֲנִית לָה): "אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אוֹתוֹ הַיּוֹם, עָרַב תִּשְׁעָה בְּאָב הָיָה. אָמַר הַקַּב"ה:

הן בכו בכיה של חינוך, ואני אקבע להם בכיה לדורות". הרי מבוואר מפאן, שאם לא היו בוכים ישראל בכיה של חינוך – לא היה בית המקדש נחרב!

(נפלא להבין כך, מה שכתב ה"אגרא דכלה" (שלח), כי שני השבטים שלא חטאו במרגלים – יהושע בן נון, שהיה משבט אפרים, וכלב בן יפנה, משבט יהודה – מהם יתגלו לעתיד לבוא שני משיחים: "משיח בן יוסף", משבט אפרים, ו"משיח בן דוד", משבט יהודה).

מעשה יאיר לנו להבין, מדוע נשלחו המרגלים דוק בשני החודשים – תמוז ואב (שהם, כאמור, כנגד חושי **הראיה והשמיעה**). שכן, המרגלים נשלחו לתקן את חטא אדם וחוה, שפגמו בחושים הללו – **הראיה והשמיעה**. וזהו ענין האותיות **ח"ט**, השולטות בחודשים תמוז ואב – כי בהיות חודשים אלו כנגד חוש **הראיה** וחוש **השמיעה** שנפגמו בחטא עץ הדעת, הנה, הזמן גורם שיתעורר שוב **החטא**. על-כן, זה גם הזמן לתקן ענין זה. ולכן, אם המרגלים היו משתמשים עם חוש **הראיה** להסתכל בעין טובה על הארץ, והיו משמיעים לישראל דברים טובים עליה, הם היו מתקנים את חושי **הראיה והשמיעה**, שנפגמו בחטא אדם הראשון, ובכך היו מביאים לתיקון השלם ולגאולה השלימה, שתלויה בתיקון חטא עץ הדעת.

אבל, מאחר ולא עשו כן – אלא, בחודש תמוז, שהוא כנגד חוש **הראיה**, נאמר: **"ויראו את הארץ ויניאו את לב בני ישראל לבלתי בא אל הארץ אשר נתן להם ה'"** – ובכך פגמו בחוש **הראיה**. ולאחר מכן, בחודש אב, שהוא כנגד חוש **השמיעה**, כאשר חזרו מתור הארץ, פגמו בחוש **השמיעה** כאשר הוציאו דיבה רעה על הארץ, וכתוצאה מכך – **"ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא"** – ישראל פגמו בחוש **השמיעה**, על-ידי **ששמעו את הלשון הרע של המרגלים**.

מכל האמור צריכים אנו לדעת, כי החובה המוטלת עלינו בימים אלו היא לתקן את החודשים תמוז ואב, שהם כנגד חושי **הראיה והשמיעה**, שנפגמו בחטא עץ הדעת. ועיקר התיקון הוא על-ידי עסק התורה: תורה שבכתב כנגד תיקון חוש **הראיה**, ותורה שבעל-פה כנגד חוש **השמיעה** – ועל-ידי כך נזכה לקרב את הגאולה העתידה, שכבר עומדת בפתח, **אמן כן יהי רצון**. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) **"ויאמר משה... האחיכם באו למלחמה ואתם תשבו פה?" (לב' ו')**

הצדיק רבי נפתלי מרופשיץ נודע בחריפותו ובשנינותו, וגם בהידורו המיוחד במצות צדקה. היתה לו יכולת בלתי רגילה להשפיע על אנשים, מכל הסוגים, לתרום מפספס לצדקה. יום אחד התגלגל לפתחו מקרה עגום במיוחד של משפחה שלימה, שהושלכה לבור הפלא על לא עול בקפה.

הדרך היחידה להוציא משפחה כזאת לחירות היתה כרוכה בגיוס ממון רב. על-כן החליט הצדיק לצאת למסע בקהילות ישראל, כדי לגייס את הכסף הדרוש. מכל ערי האזור בחר רבי נפתלי דוקא בעיר טרנפול, שנחשבה אז למעוז ההשכלה של גליציה. שכן, בימים ההם החלה רוח ההשכלה למשוך אחריה רבים מיהודי גליציה, בעיקר מקרב הצעירים. ואותם צעירים, שהתרחקו מאורחות המסורת היהודית, בזו במיוחד לחסידים ולרביניהם. לכן נהגו גבאי הצדקה להתרחק מהעיר טרנפול, ביודעם כמה קלושים הסיפויים לגייס בה יותר מכמה אגורות שחוקות. מאותה סיבה בקשו גם שמשינו של רבי נפתלי מרופשיץ להניאו מלצאת לעיר זו. אבל הצדיק עמד על שלו, ואמר להם: **"הכינו לי את רשימת עשירי טרנפול וכתובותיהם"**.

השמשים עשו כדבר רבם, ואף הוסיפו משלהם: לצד כל שם משמות העשירים רשמו הערות על אישיותו ומאפייניו. במיוחד בלטו הערותיהם, שנכתבו באותיות גדולות לצד שמותיהם של שלשה מעשירי העיר. הללו כונו שם - **"משפיל"**, **"קמצן"**, **"למדן"**. בשעה היעודה יצאו רבי נפתלי ושמשו לטרנפול. ה"משפיל" הופיע ראשון ברשימה, ועל-כן היתה הכתובת הראשונה אליה פנה הצדיק רבי נפתלי מרופשיץ.

והנה, אך דרכו רגליו על גרם המדרגות הרחב של אותו משפיל, התנפלה על רבי נפתלי ומליו עדת פלבים אימתניים. באותה שעה עמד בעל הבית על המרפסת בקומה העליונה של ביתו, ושאל אויר צח לריאותיו. כאשר הבחין ה"משפיל" ברבי נפתלי ובחסידי, התמלא לבו בוז עמוק, שעד מהרה התחלף בהנאה רבה, כאשר ראה את הרבי נאבק במקלו בכלביו המתנפלים עליו - המחזה הזה שעשה אותו מאד.

פעבור כמה רגעים החליט בעל הבית לרדת ולהתעלל מעט באורחים הלא-קרואים שבאו אליו. הוא פתח את דלת ביתו, ובחיוך רחב פנה אל הצדיק מרופשיץ, הנאבק במקלו בכלבים, ואמר לו: **"פניך מעידות בך כי תלמיד חכם אתה, כיצד שכחת פסוק מפורש בתורה, האומר 'למה תכה רעה'?"**

החזיר לו רבי נפתלי מבט חריף, והשיב: **"שמע נא יקירי, מילא אני, מוכרח הייתי לעמוד ולהתגונן על נפשי מפני כלביך, שהתנפלו עלי בחמת זעם. אך עליך גדולה התמיהה, כיצד זה נותרת על מקומך, בראותך את כלביך יוצאים למלחמה! כלום נתעלמה ממך שאלתו המפורסמת של משה רבנו - 'האחיכם באו למלחמה ואתם תשבו פה'?"** המשפיל, שהופתע מן התשובה השנונה של רבי נפתלי, נוכח מיד לדעת, כי לפניו אורח פקח וחרירי, הזמינו לביתו, הקשיב בתשומת-לב לבקשתו, והעניק לו סכום הגון.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"הֲרָאנוּ בְּבִנְיָנוּ (שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ) וְשִׁמְחָנוּ בְּתַקּוּנוֹ" (מוסף לשלש רגלים)

בְּיָמִים אֵלּוּ, הַנִּקְרָאִים "יָמֵי בֵּין הַמִּצְרַיִם", אָנוּ מֵתְאַבְּלִים עַל חֲרַבֵּן שְׁנֵי בְּתֵי הַמִּקְדָּשׁ – הָרֵאשׁוֹן וְהַשֵּׁנִי – אוֹלָם, אָנוּ גַם מְקוּיִם וּמִשְׁתַּקְקִים בְּכָל לְבַבְנוּ וְנַפְשָׁנוּ שֶׁנִּזְכָּה כָּבֵד לְבַנְיָן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי בְּמִלּוֹא הוֹדוֹ וְתַפְאָרְתּוֹ, בְּקִרְוֹב, וְעַל-כֵּן אָנוּ מִתְפַּלְלִים בְּכָל יוֹם: "יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאַלְקֵינוּ אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּבַנֶּה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ...".

וְחִיבִים אָנוּ לְהִתְבּוֹנֵן, הָאֵם יֵשׁ לָנוּ יְכוּלֵת לְקַחַת חֶלֶק בְּבַנְיָן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי? וְאֵם כֵּן, מָה יְכוּלִים אָנוּ לַעֲשׂוֹת בְּכַדֵּי לְמַהֵר וּלְהַחִישׁ אֶת הַגְּאוּלָּה הָעֵתִידָה.

הֵנָּה, אוֹמְרִים רְבוּתֵינוּ, כִּי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי יִהְיֶה בְּנֵיָן שֶׁל **אֵשׁ**, שִׁירַד מִן הַשָּׁמַיִם בְּנוֹי וּמִשׁוֹכְלָל, וּכְדַבְּרֵי רַש"י בְּגִמְרָא (שבועות טו'): "מִקְדָּשׁ הָעֵתִיד שְׁאָנוּ מְצַפִּים (לוּ), בְּנוֹי וּמִשׁוֹכְלָל... יְגַלֶּה וַיְבוֹא מִשָּׁמַיִם, שְׁנֶאֱמַר (שְׁמוֹת טו', יז): "מִקְדָּשׁ אֲדַנִּי כּוֹנֵנוּ יְדִיד".

וְתַמְהוּ הַמְּפָרְשִׁים: מִפְּיֵן שְׁבֵית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי יֵרַד וַיְבוֹא מִן הַשָּׁמַיִם בְּנוֹי וּמִשׁוֹכְלָל, אֵיךְ יִקְיָמוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִצְּוֹת עֲשֵׂה שֶׁל בְּנֵיָן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (שְׁמוֹת כה, ח'): "וְעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ, וְשִׁכַּנְתִּי בְּתוֹכְכֶם?" כְּמָה פְּרוּשִׁים נֶאֱמָרוּ עַל-כֵּן, אָנוּ מְבִיאִים כָּאֵן אֶת פְּרוּשׁוֹ שֶׁל הַגַּה"ק מֵאֲלַעֲסֵק זצ"ל, בְּסִידוּרוֹ "לֵב שְׁמַח", הַמְּבַאֵר אֶת הַכְּתוּב בְּזַכְרֵיהָ: "וְאֲנִי אֶהְיֶה לָּהּ נֶאֱמַר ה' חוֹמַת **אֵשׁ** סָבִיב וּלְכַבּוֹד אֶהְיֶה בְּתוֹכָהּ".

וְכַךְ הוּא כּוֹתֵב (תְּפִילַת נחם): "...עַל-יְדֵי שְׂאִישׁ יִשְׂרָאֵל מִתְּפַלֵּל כְּרֵאשִׁי, וְאוֹמֵר דִּיבּוּרִים כְּרֵאשִׁי וּפְנִיכּוֹן, עוֹמְדִים מִלְּאֲכֵי הַשָּׁרֵת וּמִנְסָרִים מְדִיבּוּרִים שְׁלֵהֶם (=שֶׁל יִשְׂרָאֵל) אֲבָנִים לְבַנְיָן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ... וְזֶהוּ 'וְאֲנִי אֶהְיֶה לָּהּ נֶאֱמַר ה' חוֹמַת **אֵשׁ** סָבִיב... עַל-יְדֵי שְׂאִישׁ יִשְׂרָאֵל אוֹמֵר דִּיבּוּרִים... בְּזֶה נַעֲשֶׂה לְעֵתִיד חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב" (ידוע מְדַבְּרֵי חו"ל, שֶׁהָאוֹתִיּוֹת נִקְרָאוֹת גַּם אֲבָנִים)

מְדַבְּרֵי הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַגַּה"ק מֵאֲלַעֲסֵק אָנוּ לְמַדִּים, שְׁכֹאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל מִתְּפַלְלִים בְּכּוֹנֵה וְכְרֵאשִׁי, עוֹלָה תְּפִילָתָם לְמַעַלָּה לְשָׁמַיִם, וּמִלְּאֲכֵי הַשָּׁרֵת חוֹתְכִים וּמִנְסָרִים מְתִיבּוֹת תְּפִילָתָם אֲבָנִים שֶׁל **אֵשׁ**, הַמְּשַׁמְשִׁים לְבַנְיָן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי, שִׁיבְנָה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ.

וּלְפִי זֶה מוֹבֵן מָה שְׁאָנוּ מִתְּפַלְלִים לְאַחַר תְּפִילַת שְׁמוֹנֵה עֶשְׂרֵה: "יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאַלְהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ...". שֶׁהָרִי, פִּיּוֹן שְׁבֵית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי יִבְנֶה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַתְּפִילָה שֶׁל כָּלל יִשְׂרָאֵל, לְכֵן לְאַחַר הַתְּפִילָה אָנוּ מִתְּפַלְלִים: זֶה רְצוֹן שִׁיבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מִהַדִּיבּוּרִים הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַתְּפִילָה, וּמוֹסִיפִים אָנוּ "וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ", שְׁנוֹכַל לְהַשְׁלִים אֶת בְּנֵיָן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ גַּם עַל-יְדֵי לִימוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה.

וְעַל-כֵּן אָמְרוּ חו"ל (בְּרֻכּוֹת סד'): "אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים מְרַבִּים שְׁלוֹם בְּעוֹלָם, שְׁנֶאֱמַר (ישעיה נד'): 'וְכָל בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךָ', אֵל תִּקְרֵי 'בְּנֵיךָ' אֶלָּא 'בּוֹנֵיךָ'..."

וְהַכּוֹנֵה בְּכַךְ הוּא, שְׁעַל-יְדֵי שֶׁ"כָּל בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי ה'" – כָּל בְּנֵיךָ שֶׁל הַקַּב"ה עוֹסְקִים בְּתוֹרָתוֹ, עַל-יְדֵי כֵּן הֵם נִקְרָאִים "בּוֹנֵיךָ". וּכְפִיּוֹן שֶׁהֵם בּוֹנִים אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי עַל-יְדֵי תִיבּוֹת תְּפִילָתָם – הֵם "הַאֲבָנִים שֶׁל **אֵשׁ**" שֶׁמֵּהֶם יִבְנֶה לְעֵתִיד לְבוֹא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי, בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן. (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל רָאשֵׁי הַמִּטּוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל" (ל' ב')

עַל הַכְּתוּב (קִהְלֵת ה', ד'): "טוֹב אֲשֶׁר לֹא תִדַּר מִשְׁתַּדּוֹר וְלֹא תִשְׁלֵם", אוֹמְרִים חו"ל, שְׁכֹאֵן הַזֶּהִיר אוֹתָנוּ שְׁלֵמָה הַמְּלֵךְ, עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם, שְׂרָאוֹי לְכָל אָדָם לְהַרְחִיק עֲצָמוֹ מִנְּדָרִים, שְׁמָא לֹא יוֹכַל לְעֲמוֹד וּלְשַׁלֵּם אֶת גְּדֵרֵינוּ, שְׂאֵן יִהְיֶה הָעוֹן, חֲלִילָה, תְּלוֹי בְּצוּאָרוֹ.

בְּעֵינַי זֶה אָמְרוּ חֲזו"ל בְּמִסְכַּת שִׁבְתָּ: "בְּעֵזֶן גְּדָרִים מִתָּה אֲשֶׁתּוּ שֶׁל אָדָם, שְׁנֵאמַר (מְשָׁלִי כֵב): 'אִם אֵין לָךְ לְשָׁלֵם, לָמָּה יִקַּח מִשְׁכָּבְךָ מִתַּחְתֶּיךָ'. רַבִּי אֹמֵר: בְּעֵזֶן גְּדָרִים בְּנִים מֵתִים כְּשֶׁהֵן קֹטְנִים, שְׁנֵאמַר (קִהְלֵת ה'): 'אֵל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לְחַטִּיא אֶת בְּשָׂרְךָ...'"

וְעַל-כֵּן רָמַז הַפְּתוּב: "טוֹב אֲשֶׁר לֹא תִדַּר, מִשְׁתַּדּוֹר וְלֹא תִשְׁלֵם". שָׁכַן, הֵנָּה "מִשְׁתַּדּוֹר וְלֹא תִשְׁלֵם" רֹאשֵׁי תִיבוֹת "מֹות", לֹא עָלִינוּ.

וַיֵּשׁ לֹאמֵר, שֶׁזֶּה מָה שְׁרָמְזוּ מִשֶּׁהָ לְיִשְׂרָאֵל בְּדַבְרֵי בְּרֵאשׁ פְּרֻשַׁת הַגְּדָרִים "אֵל רֹאשֵׁי הַמְּטוֹת". שָׁכַן, "מְטוֹת" – אוֹתִיּוֹת מְטוֹת, כְּשֶׁהָאוֹת ט' (הַרוֹמְזוֹת לְטוֹב) מִפְּרִידָה בִּינֵיהֶם (מְטוֹת). וְלָכֵן, הַעֲצָה הַיְעוּצָה הִיא שֶׁ"טוֹב אֲשֶׁר לֹא תִדַּר, מִשְׁתַּדּוֹר וְלֹא תִשְׁלֵם".

"כָּל רִדְפֵיהָ הַשִּׁיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים" (איכה א', ג')

אָנוּ נִמְצָאִים בְּיָמִים שֶׁל "בֵּין הַמְּצָרִים", כֹּא' (=21) הַיָּמִים שֶׁבֵּין שְׁבַעַת עֶשֶׂר בְּתַמוּז לְבֵין תְּשַׁעַת בְּאָב, שֶׁבָּהֶם אָנוּ מִתְאַבְּלִים עַל חֶרְבֵן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. אוּלָם, צְרִיכִים אָנוּ לְדַעַת, שְׁדוּקָא בְּיָמִים אֵלוּ שֶׁל "בֵּין הַמְּצָרִים", שֶׁהֵם כִּידוּעַ יָמִים שֶׁל הַסֵּתֵר פְּנִים, אֲפֶשֶׁר לְהִתְקַרֵב יוֹתֵר אֶל ה' יִתְבַּרְךָ. וְזֹאת, כִּפִּי שְׁאוּמֵר הַמַּגִּיד הַקָּדוֹשׁ ר' דָּב בְּעַר מִמְזִרִישׁ זִיע"א, עַל הַפְּסוּק "כָּל רִדְפֵיהָ הַשִּׁיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים". שָׁכַן, "כָּל רִדְפֵיהָ" – כָּל רוֹדֵף יָהּ – כָּל מִי שְׁרוּדֵף אַחֲרֵי ה', כְּדִי לְהַמְלִיךְ אֶת הַבוֹרָא, גַּם בְּמִצַּב שֶׁל הַסֵּתֵר פְּנִים, כְּשֶׁאֵין הַשֵּׁם שָׁלֵם (בְּבַחֲנֵת "יָד עַל פֶּס יָהּ"), זוֹכָה לְ–"הַשִּׁיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים" – הַשִּׁיג וְהַי, יוֹכֵה לְהַשִּׁיג גַּם אֶת אוֹתִיּוֹת וְהַי – וּמְמִילָא יוֹכֵה לְהַשִּׁיג אֶת שֵׁם הַקַּב"ה בְּשְׁלִימוֹת (יְהוּה), שֵׁם הַמּוֹרָה עַל גִּילוּי פְּנִים, דוּקָא בְּיָמִים אֵלוּ שֶׁל "בֵּין הַמְּצָרִים".

"לֹא יַחַל דְּבָרוֹ כְּכֹל הַיֵּצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה" (ל' ג')

עַל הַנֵּאמָר בַּפְּרָשָׁה, "לֹא יַחַל דְּבָרוֹ כְּכֹל הַיֵּצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה", פִּרְשׁ רַבֵּנוּ יוֹסֵף חַיִּים זְצוּק"ל זִיע"א: "לֹא יַחַל דְּבָרוֹ", דְּהֵינּוּ, אָדָם שֶׁלֹּא מַחְלִל אֶת דִּיבוּרוֹ – כְּלוּמֵר, לֹא מְדַבֵּר דְּבָרִים אֲסוּרִים – זוֹכָה לְכֹךְ שֶׁ"כָּל הַיֵּצֵא מִפִּיו" – כָּל מָה שֶׁמְבַקֵּשׁ הוּא מְבוֹרָא עוֹלָם – "יַעֲשֶׂה" – מִיָּד מִתְקַבְּלַת בְּקִשְׁתּוֹ, וְאֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים מְמִילָא אֶת מִשְׁאֲלוֹת לָבוּ.

אוּלָם, אִם חָס וְחִלְיָה יוֹצֵאִים דִּיבוּרִים רְעִים מִפִּיו, הוּא בּוֹרָא עַל-יָדֵי כֹךְ מְלֶאכִים וּמְשַׁחֲתִים רְעִים, הַמְקַטְרְגִים עָלָיו, וּמְבַקְשִׁים לְהוֹיָקוּ. שָׁכַן, צְרִיף לְדַעַת (מוֹעֵד קָטָן יח'), (ש') "בְּרִית כְּרוּתָה לְשִׁפְתַיִם" – דְּהֵינּוּ, יֵשׁ כַּח בְּשִׁפְתַיִם/בִּפֶּה – לְטוֹב אוּ לְרַע חִלְיָה.

בְּעֵינַי זֶה אָנוּ מוֹצֵאִים בְּגִמְרָא (סְנֵהֲדֵרִין קב'), עַל יְהוּא שֶׁהִיָּה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, אַחֲרֵי יְהוֹרָם בֶּן אַחָאָב. אַחָאָב הָיָה כִּידוּעַ מֶלֶךְ רָשָׁע גְּדוֹל, עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה. כְּשֶׁהוּא מֵת, בְּנוֹ יְהוֹרָם הִתְמַנֶּה לְמֶלֶךְ בְּמִקוּמוֹ. לְאַחַר מִכֵּן בָּא הַנְּבִיא וְהַכְּתִיר אֶת יְהוּא לְמֶלֶךְ. אֵף צִוָּה אוֹתוֹ לְהַרוֹג אֶת כָּל בֵּית אַחָאָב, וְכֹךְ עָשָׂה יְהוּא. אֲבָל יְהוּא הָיָה צָדִיק אֲמִיתִי, וְלֹא הִסְתַּפֵּק בְּהַרְיַגַת בֵּית אַחָאָב, אֲלֵא הַחְלִיט לְהַרוֹג אֶת כָּל נְבִיאֵי הַבַּעַל. מָה עָשָׂה? כָּתַב מוֹדְעָה גְדוּלָה, וּבָהּ נֵאמַר בְּזוֹ הַלְשׁוֹן: "אַחָאָב עָבַד אֶת הַבַּעַל מְעַט, יְהוּא יַעֲבֹדֵנוּ הַרְבֵּה". דְּהֵינּוּ, מָה שְׁאַחָאָב עָבַד עֲבוּדָה זָרָה, זֶה כָּאֵין וְכֹאֶפֶס לָמָּה שְׁאֵנִי, יְהוּא, מִתְפַּנֵּן לַעֲשׂוֹת. וְהוֹסִיף בְּמוֹדְעָה: "בְּיוֹם זֶה וְזֶה תַעֲרֹךְ אֲסִיפָה גְדוּלָה לְכָל עוֹבְדֵי הַבַּעַל. אִישׁ בַּל יַעֲדֵר!"

בְּשַׁעַת הַיְעוּדָה הִגִּיעוּ כָּלָם, וְאֵף יְהוּא הַמֶּלֶךְ הִגִּיעַ. אָמַר יְהוּא לְעוֹבְדֵי הַבַּעַל: כְּדִי שֶׁלֹּא יִכְנָסוּ לָנוּ מְרַגְלִים, בְּרֻצוֹנֵי שְׁכָל אֶחָד יִבְדוּק אֶת הָעוֹמֵד לְיָדוֹ, שֶׁהוּא בְּאֵמֶת מְעוֹבְדֵי הַבַּעַל. בְּדָקוֹ וְאָמְרוּ לוֹ: אֲכֵן כָּלָם עוֹבְדֵי הַבַּעַל. אָמַר לָהֶם יְהוּא: אֵינְנִי רוֹצֵה שִׁיכְנָסוּ אֲנָשִׁים זָרִים. וְצִוָּה לְסַגּוֹר אֶת הַדְּלָתוֹת עַל מְנַעוּל! לְאַחַר שֶׁנִּשְׁעֲלוּ הַדְּלָתוֹת אָמַר לָהֶם: עֲתָה כָּלְנוּ נִלְבָּשׁ מְדִים, כְּדִי שֶׁנוֹכַל לְזַהוֹת אֶת הַשֵּׁנִי. לְבָשׁוּ כָּלָם מְדִים. לְאַחַר שֶׁהִכַל הָיָה מוֹכֵן, סָמַן יְהוּא הַמֶּלֶךְ לְחִלְיָיו, וְהֵם נִכְנָסוּ פְּנִימָה וְשִׁחְטוּ אֶת כָּל עוֹבְדֵי הַבַּעַל. אוּלָם, מִמְשִׁיכָה הַגִּמְרָא וּמְסַפֶּרֶת דְּבַר נוֹרָא! בְּסוּף יָמָיו יְהוּא הַמֶּלֶךְ בְּעַצְמוֹ עָבַד עֲבוּדָה זָרָה. וְאֵיךְ קָרָה שְׁכַךְ הַדְּרָדֵר? אֲלֵא מִפְּנֵי שֶׁ"בְּרִית כְּרוּתָה לְשִׁפְתַיִם" (=הַכַּח שֶׁל הַפֶּה). הוּא אָמַר "יְהוּא יַעֲבֹדֵנוּ הַרְבֵּה", וְהוֹצִיא אֶת הַמְּלִים הַלָּלוּ מִפִּיו, וְאֲכֵן כֹךְ הָיָה! וּמִכָּאֵן לְמַדְנֵנו שְׁצְרִיכִים לְשַׁמּוֹר עַל הַפֶּה! שְׁפָתַיִם הֵן דְּבַר קָדוֹשׁ, וּמְלִים הַיּוֹצֵאוֹת מֵהַפֶּה עֲלוּלוֹת לְגֵרוֹם לְאָדָם צְרוּת וְיִיסוּרִים, לֹא עָלִינוּ. לָכֵן, הִיזְהָרוּ בְּכָל מְלָה שִׁיּוֹצֵאת מִפִּיכֶם! (ע"פ "פְּנִינִים").

שִׁבְתָּ שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשַׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בס"ד "וישמיענו ברחמי לעיני כל חי לאמר. הן גאלתי אתכם אחרית פראשית"

פרשת השבוע: מטות (לקבלת העלון moshe45@bezeqint.net) **כניסת השבת: 19:17**

ערש"ק כ' תמוז תשע"ד (18.7.14) **יציאת השבת: 20:29** ר"ת 21:13

הפטרה: "דברי ירמיהו" לרפואה שלמה של אחותי, בת ציון היקרה, **צביה בת שרה**. (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל" (ל' ב')

על הפתוב, "וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל", כותב ה"כסא רחמים", שמשה רבנו ראה ברוח הקדש, שישראל יעשו על **עון** ראשי ומנהיגי הדור ("ראשי המטות"), ו**יחרב** בית המקדש לאחר כא' (=21) ימים של "**בין המצרים**". ולכן דבר והזהיר את "ראשי המטות", שישמרו ללכת בדרך התורה והמצוות.

אולם, המנהיגים לא שמעו בקול משה, כפי שאומר גם הנביא מיכה (ג, ט): "ראשיה בשחד ישפטו". נאמר כאן בפרשה "ראשי המטות", ונאמר בנביא "ראשיה". וזאת, כדי לרמוז לנו, שלפני החרבן עברו "ראשיה" (=מנהיגי ישראל) על חמשה חומשי התורה. וזהו "ראשיה" – ראשי ה' (=5) – שעברו על הכתוב ב-ה' (=5) חומשי התורה, ועל-כך באו כא' (=21) ימי "**בין המצרים**" ו**חרבן** הבית. וכפי שרומזים ראשי התיבות של חמשה חומשי התורה: **ב ו ו א**. ("בראשית", "ואלה שמות", "ויקרא", "וידבר ה' אל משה במדבר", "אלה הדברים") – שהם בגמטריה כא' (=21) – כדי לרמוז לנו על כא' (=21) ימי "**בין המצרים**" ו**חרבן** הבית.

בא וראה, שראשי התיבות של "**ראשיה בשחד ישפטו**" הם "**רפי**" – לרמוז, שבמקום שיהיו המנהיגים "**רפי**", הם עשו "**ריב**" (אותן אותיות), ומסה ומריבה, ושנאת חינם בישראל. ועל זה **חרב** בית המקדש.

והנה, ידוע שב-כא' (=21) ימי בין המצרים אנו קוראים ב"תלת דפורענותא" (=שלש הפטרות העוסקות ב**פורענות**). ועל-כך הקשו חז"ל ושאלו: מדוע אנו קוראים דוקא "תלת דפורענותא", ולא למשל ארבע, או "חמש דפורענותא"? (מעגין לציון, שהתיבות הפותחות את שלש הפטרות הפורענות, הן ראשי תיבות "**שחוד**": "**שמעו דבר ה'**", "**חזון ישעיהו בן אמוץ**", "**דברי ירמיהו**").

ומשיב ה"כסא רחמים" ואומר, שהנה, פידוע, חלקו יעקב ועשו את יב' חודשי השנה. יעקב, שקנה את הבכורה מעשו, קבל ששה חודשים, פי שנים מעשו, שקבל שלשה, כפי שכתוב: "כי את הבכור... יכיר לתת לו פי שנים בכל אשר ימצא לו פי הוא ראשית אנו, לו משפט הבכרה". ונשארו שלשה חודשים. הקב"ה נטל את ב' החודשים אלול ותשרי, ונשאר חדש אחד, שאף אותו לקח יעקב. נמצא, שביד יעקב יש שבעה חודשים, וביד עשו שלשה (טבת, תמוז, אב). ולכן תקנו דוקא "תלת דפורענותא" – כנגד ג' החודשים שיש לעשו שליטה עליהם. וזהו שכתוב: "לפתח חטאת ריבך". "חטאת", ראשי תיבות: **חודשי טבת אב תמוז**. ומכאן, שכל שנה ושנה "רובץ" (=עומד) **היצר** ומקטרג ב"חטאת" – **חודשי טבת אב תמוז**.

אולם, חז"ל תקנו לנו גם להגיד "שבע דנחמתא" (=שבע ההפטרות של נחמה, שלאחר תשעה באב) – כנגד שבעת החודשים של יעקב. "ותרין תיובתא" (=ב' חודשי התשובה) הם כנגד שני החודשים של הקב"ה (אלול ותשרי) שאז עושים ישראל תשובה לאביהם שבשמים.

"אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים"

על הפתוב, "אלה מסעי בני ישראל", כותב ה"כסא רחמים": ידוע מה שאמרו חז"ל, שגלות מכפרת על **עונות**. ולכן, יש לומר, שהמסעות של ישראל במדבר, היו כדי לכפר על **עונותיהם**, שנשארו להם מארץ מצרים. ומוסיף ה"נחל קדומים", ש"אלה מסעי בני ישראל" הם ראשי תיבות של **אדום מדי בבל יון**, ארבעת הגלויות שעתידיים ישראל לעבור עד ביאת גואל צדק.

וצריך לדעת, שגם בגלות הפרטית, כאשר האדם מקבל עליו גלות, והוא מכתת רגליו ממקום למקום, מכפרת לו הגלות על **עונותיו**. וראוי לצין, שהגלות מכפרת רק אם יש לו **עונות**, שהם נסתרים ממנו, או **עונות** שהם ספק, ואינם ניכרים. אבל, אם יש לו **עונות** הידועים לו, צריך וידוי, תענית ותשובה.

וזהו שכתוב: "אלה מסעי". "אלה" – ראשי תיבות "הנסתרות לה' אלהינו". "**מסעי**" ראשי תיבות: **יסורים**

דָּבַר אַחֵר: "אֵלֶּה מִסְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל" – אוֹמֵר "כֶּסֶף רַחֲמִים": צָרִיף כָּל אָדָם לְקַבֵּל אֶת הַיִּסּוּרִים הַבָּאִים עָלָיו בְּאֵהָבָה. שָׁפֵן, אֵלֹה יִסּוּרִים שֶׁמְבִיא עָלָיו הַקֶּב"ה, כְּדֵי לְזַכְּכוֹ וּלְטַהֵרוֹ מְעֻוֹנוֹתָיו. וְהֵם יִסּוּרִים שֶׁל אֵהָבָה שֶׁל אָב הַמוֹכִיחַ אֶת בְּנוֹ, כְּפִי שֶׁכְּתוּב: "כִּי אֶת אֲשֶׁר יֵאָהֵב ה' יוֹכִיחַ, וְכָאֵב אֶת בֶּן יִרְצֶה".

עַל-כֵּן, לְעוֹלָם אֵל יִבְעַט הָאָדָם בְּיִסּוּרִים, אֲלֵא יִקְבֵּל אוֹתָם בְּאֵהָבָה, כְּמוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, שֶׁהָיָה מְקַבֵּל אֶת הַיִּסּוּרִים בְּאֵהָבָה, וְאוֹמֵר לָהֶם: "בּוֹאוּ אִתִּי וְרַעֲי" – מִכָּאֵן, שֶׁקָּרָא לְיִסּוּרִים "אֲחִים וְרַעִים" (בְּפֶאֱ מִצִּיעָא פּד'). וְאָמְרוּ חו"ל בְּגִמְרָא: מִי שֶׁעָבְרוּ עָלָיו אַרְבָּעִים יוֹם בְּלֵי יִסּוּרִין – קִבֵּל כָּבֵד אֶת שְׁכָרוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְאִיךְ יֵדַע הָאָדָם, אִם הַיִּסּוּרִים הַבָּאִים עָלָיו אֵלֹה יִסּוּרִים שֶׁל אֵהָבָה?

אוֹמֵר עַל-כֵּן ה"כֶּסֶף רַחֲמִים", שֶׁכָּל יִסּוּרִים שֶׁאֵין בָּהֶם בִּישׁוּל תּוֹרָה וּתְפִילָה לְאָדָם, אֵלֹה יִסּוּרִים שֶׁל אֵהָבָה. וְכֵן, אִם מִכְתּוֹ וּחֲפּוּרְתּוֹ הֵם בְּמִקּוֹם נִסְתָּר בְּגוֹפּוֹ, גַּם אֵלֹה יִסּוּרִים שֶׁל אֵהָבָה – כְּמוֹ שְׁאוּהֵב מוֹכִיחַ אֶת חֲבֵרוֹ בְּסִתְרָה. וְזֶהוּ שֶׁכְּתוּב: "אֵלֶּה", רֵאשִׁי תִיבוֹת "הַנִּסְתָּרֵת לָה' אֵלֵהִינוּ" – הַמְּכֹת הַנִּסְתָּרוֹת הֵם מֵה' אֵלֵהִינוּ, אָבִינוּ, אָב הַרַחֲמָן.

"לֹא יִחַל דְּבָרוֹ, כִּכֹּל הַיִּצָּא מִפִּיו יַעֲשֶׂה" (רש"י הַקְדוּשׁ מִפְּרֵשׁ "לֹא יִחַל דְּבָרוֹ": "לֹא יַעֲשֶׂה דְבָרָיו חוּלִין" – לֹא יִחַלֵּל/יִשְׁנֶה אֶת דְּבָרוֹ).

מִסּוּפֵר עַל הַצַּדִּיק רַבִּי לױ יִצְחָק מִבְּרַדִּיצ'ב, שֶׁכִּידוּעַ הָיָה מוֹהֵל מוֹמְחָה. וּמִנְהַגּוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הָיָה לְמוֹל רַק בְּבִקְרָה, מִיָּד לְאַחַר תְּפִילַת שַׁחֲרִית.

וְהֵנָּה, כְּאֲשֶׁר יִלְדָה בְּתוֹ שֶׁל רַבִּי לױ יִצְחָק מִבְּרַדִּיצ'ב בֶּן, בָּאוּ כָּל הַחֲסִידִים בְּבִקְרָה, כְּדֵי לְהַשְׁתַּתֵּף בְּבְרִית שֶׁל נֶכֶד הַצַּדִּיק. אוֹלָם מִיָּד לְאַחַר תְּפִילַת הַשַּׁחֲרִית, אָמַר הַצַּדִּיק לְחֲסִידָיו שִׁמְתִּינוּ לוֹ, נִכְנָס לְחֹדֶר מְיוֹחָד, סָגַר בְּעֵדוֹ אֶת הַדֶּלֶת, וְנִשְׁאַר שָׁם אַרְבַּע שָׁעוֹת רְצוּפוֹת. כָּלֵם הַתְּפִלָּאוֹ עַל-כֵּן. אָבִי הֵבֵן וְגַם הַיּוֹלְדֵת הִצְטַעְרוּ מֵאֵד עַל-כֵּן, כְּשֶׁרָאוּ אִיךְ הִקְהֵל מִתְפֹּזֵר, וְלֹא נִשְׁאַר שָׁם, כִּי אִם מִנִּין מְצוּמָצֵם. לְאַחַר אַרְבַּע שָׁעוֹת יִצָּא הַצַּדִּיק מֵהַחֹדֶר, וּבְשִׁמְחָה גְדוֹלָה מֵל אֶת הֵבֵן, וְקָרָא אֶת שְׁמוֹ – יְהוּדָה לִיב. חָתְנוֹ שֶׁל הֶרֶב, אָבִי הֵבֵן, שָׂרָאָה כֵּן, הִצְטַעַר מֵאֵד בְּאוֹתוֹ הֶרְגָע, כִּיּוֹן שֶׁחָשַׁב לְקְרוֹא לְבְנוֹ בְּשֵׁם אַחֵר, אֲבָל שֶׁתֵּק מִפְּאֵת כְּבוֹד הַצַּדִּיק.

בְּסִעוּדַת הַמְצוּהָ נִשְׁאַל הֶרֶב לְפֶשֶׁר הַסְּתַגְרוּתוֹ בְּחֹדֶר אַרְבַּע שָׁעוֹת, וְגַם מִדּוּעַ קָרָא לְרַף הַנּוֹלָד, יְהוּדָה לִיב, עַל דַּעַת עֲצָמוֹ. הִשִּׁיב לָהֶם הַצַּדִּיק: כְּשֶׁבִאתִי לְכָאֵן בְּבִקְרָה, רֵאשִׁי עֲנֵן שַׁחוּר, וְרַעַשׁ גְּדוֹל בְּתוֹךְ הָעֲנָן, וְלָכֵן רָצִיתִי מִיָּד לְתוֹךְ הַחֹדֶר, כְּדֵי לְשִׁמוֹעַ וּלְרֹאוֹת מֵה קוֹרָה בְּשָׁמַיִם.

וְאִכֵּן שֶׁמְעַתִּי מֵאַחֲרֵי הַפְּרָגוּד, שֶׁנִּפְטַר צַדִּיק יִסוּד עוֹלָם, וְשְׁמוֹ ר' יְהוּדָה לִיב מֵהַעִיר אֶפְסָא. וּבְאוֹתוֹ רָגַע יִצָּאוּ כִּיתוֹת כִּיתוֹת שֶׁל צַדִּיקִים מִגֵּן-עֵדֵן בְּתוֹפִים וּבְמַחְלוֹלוֹת, כְּדֵי לְקַבֵּל אֶת הָאוֹרֵחַ הַנִּכְבֵּד. כְּשֶׁעָבְרָה כָּל הַפְּמִלְיָה הַזֹּאת לְיַד גִּיְהוֹנוֹם, עֲזַב לְפִתְעַ הַצַּדִּיק רַבִּי יְהוּדָה לִיב אֶת כָּל הַחֲבוּרָה שְׁלוֹתָהּ אוֹתוֹ, וְקִפֵּץ לְתוֹךְ הַגִּיְהוֹנוֹם. אָמְרוּ לוֹ מְלוֹיו: 'רַבֵּנוּ, מָה אַתָּה עוֹשֶׂה?' אָמַר לָהֶם: 'מַעִיד אֲנִי עַל עֲצָמֵי שְׁקִימָתֵי בְחַיֵּי מְצוֹת פְּדִיּוֹן שְׁבוּיִים, וְגַם קִימָתֵי "לֹא יִחַל דְּבָרוֹ, כִּכֹּל הַיִּצָּא מִפִּיו יַעֲשֶׂה", וּמֵאַחֵר וְהַקֶּב"ה הַבְּטִיחַ שֶׁכָּל אָדָם ש"לֹא יִחַל דְּבָרוֹ" (=לֹא יִחַלֵּל/יִשְׁנֶה דְבָרוֹ), אֲזֵ ה' יִתְבָּרַךְ יִתֵּן לוֹ ש"כִּכֹּל הַיִּצָּא מִפִּיו יַעֲשֶׂה" (=הַקֶּב"ה יִכְבֵּד וְיַעֲשֶׂה, כִּכֹּל הַיּוֹצֵא מִפִּיו שֶׁל אָדָם זֶה), בְּבַחֲנֵת "צַדִּיק גּוֹזֵר וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַיֵּם". וְלָכֵן אֵינְנִי זֶז מִכָּאֵן, עַד שְׁאֲנִי עוֹשֶׂה כָּאֵן, בְּגִיְהוֹנוֹם, פְּדִיּוֹן שְׁבוּיִים...'

הֲלָכּוּ הַצַּדִּיקִים לְפָנֵי הַקֶּב"ה, וְשָׁאוּ אוֹתוֹ מֵה לַעֲשׂוֹת עִם ר' יְהוּדָה לִיב. אָמַר לָהֶם הַקֶּב"ה, שִׁפְתָּחוּ אֶת פִּנְקָס פְּדִיּוֹן הַשְּׁבוּיִים, כְּדֵי לְרֹאוֹת כְּמָה נִפְשׁוֹת הַצִּיל בְּחַיָּו ר' יְהוּדָה לִיב. וּמֵאַחַר וְנִמְצָא שֶׁהוּא הִצִּיל מְאֵתִים וְעֶשְׂרִים נִפְשׁוֹת בְּמִשְׁךְ חַיָּו, נִתֵּן לוֹ רְשׁוֹת לְהַעֲלוֹת מֵהַגִּיְהוֹנוֹם 220 נִשְׁמוֹת.

מָה עָשָׂה ר' יְהוּדָה לִיב? יָרַד לְמַדוּר הַשְּׁבִיעִי, שֶׁשָּׁם נִמְצְאוֹת אוֹתָן נִשְׁמוֹת, שִׁיּוֹרְדוֹת וְאֵינָן עוֹלוֹת, וְהוֹצִיא מִשָּׁם כְּפָלִים מְמָה שְׁנִיתָן לוֹ, וְכָל מַדוּר וּמַדוּר שֶׁהָיָה עוֹלָה, הָיָה מוֹצִיא גַם מִשָּׁם נִשְׁמוֹת. נִזְעַק הַמְּלָאָךְ הַמְּמוּנָה עַל הַנִּשְׁמוֹת בְּגִיְהוֹנוֹם, וְאָמַר לוֹ: 'מָה אַתָּה עוֹשֶׂה? הֲרֵי כָּבֵד לְקַחַת יוֹתֵר מִכְּפָלִים...'. אָמַר לוֹ ר' יְהוּדָה לִיב: 'אֵלֹה מִתְנַה' וְהַכְּנִיס אֶת כָּל אוֹתָן הַנִּשְׁמוֹת לְגֵן-עֵדֵן. וְסִים רַבִּי לױ יִצְחָק מִבְּרַדִּיצ'ב: 'כְּשֶׁרֵאשִׁיתִי אֶת כּוֹחוֹ שֶׁל צַדִּיק זֶה קָרָאתִי לְנֶכְדִי עַל שְׁמוֹ, כְּדֵי שִׁזְכֶּה גַם הוּא לַעֲשׂוֹת חֵיל בְּחַיָּו...'

בס"ד "וישמיענו ברחמי לעיני כל חי לאמר. הן גאלתי אתכם אחרית פראשית"

פְּרִשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: מִטּוֹת (moshe45@bezeqint.net לקבלת העלון) **כְּנִיסַת הַשִּׁבְתָּ: 19:17**

עֲרַשׁ"ק כ' תמוז תשע"ד (18.7.14) **יְצִיאַת הַשִּׁבְתָּ: 20:29** ר"ת 21:13

הַפְּטָרָה: "דְּבָרֵי יִרְמְיָהוּ" לרפואה שלמה של אחותי, בת ציון היקרה, **צְבִיָּה בַת שָׂרָה.** (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"כָּל רִדְפֵיהָ הַשִּׁיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים" (איכה א', ג')

אֲנִי נִמְצָאִים בְּיָמִים שֶׁל "בֵּין הַמְּצָרִים", כֹּא' (=21) הַיָּמִים שֶׁבֵּין שְׁבַעַת עֶשֶׂר בְּתַמוּז לְבֵין תְּשַׁעָה בָּאָב, שְׁבָהֶם אֲנִי מֵתְאַבְּלִים עַל חֶרְבֵן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

אוֹלָם, צְרִיכִים אֲנִי לְדַעַת, שְׁדוּקָא בְּיָמִים אֱלוֹ שֶׁל "בֵּין הַמְּצָרִים", שֶׁהֵם כִּידוּעַ יָמִים שֶׁל הַסֵּתֶר פָּנִים, אֲפֹשֶׁר לְהִתְקַרֵב יוֹתֵר אֶל ה' יִתְבַּרְךָ. וְזֹאת, כְּפִי שְׁאוּמֵר הַמַּגִּיד הַקְּדוֹשׁ ר' דָּב בְּעַר מְמוֹרִיטֵשׁ זִיע"א, עַל הַפְּסוּק "כָּל רִדְפֵיהָ הַשִּׁיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים". שָׁכֵן, "כָּל רִדְפֵיהָ" – כָּל רִדְפָה יָהּ – כָּל מִי שְׁרוּדְף אַחֲרֵי ה', כְּדֵי לְהַמְלִיךְ אֶת הַבוֹרָא, גַּם בְּמַצָּב שֶׁל הַסֵּתֶר פָּנִים, כְּשֶׁאֵין הַשֵּׁם שֶׁלֵּם (בְּבַחֲנִיַת "יָד עַל כֶּסֶף יָהּ"), זֹכָה לְ–"הַשִּׁיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים" – הַשִּׁיג יָהּ, יִזְכֶּה לְהַשִּׁיג גַּם אֶת אוֹתִיּוֹת יָהּ – וּמִמִּילָא יִזְכֶּה לְהַשִּׁיג אֶת שֵׁם הַקָּב"ה בְּשְׁלִימוֹת (י.ה.ו.ה), שֵׁם הַמּוֹרָה עַל גִּילוֹי פָּנִים, דּוּקָא בְּיָמִים אֱלוֹ שֶׁל "בֵּין הַמְּצָרִים".

וְהִנֵּה, ה' אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל" מְגַלָּה לָנו חִידוּשׁ גָּדוֹל, שְׁדוּקָא יָמִים אֱלוֹ (יָמֵי "בֵּין הַמְּצָרִים") הֵם מְקוּר וְשֶׁרֵשׁ לְכָל הַמוֹעֲדִים שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל, שְׁגַם הֵם מְסַפְּרִים כֹּא' (=21) יָמִים, וְאֱלוֹ הֵם: שִׁבְתָּ, רֵאשׁ חֹדֶשׁ, שְׁבַעַת יְמֵי הַפְּסָח, חֲגֵ שְׁבוּעוֹת, יוֹמִים שֶׁל רֵאשׁ הַשָּׁנָה, יוֹם הַכִּיפּוּרִים, שְׁמוֹנַת הַיָּמִים שֶׁל חֲגֵ הַסּוּפּוֹת – וּבִסְךָ הַכֹּל, עֶשְׂרִים וְאֶחָד יָמִים טוֹבִים שֵׁשׁ לְיִשְׂרָאֵל, וְסִימָנָם (תְּהִלִּים עג', א'): "אֶךְ (=21) טוֹב לְיִשְׂרָאֵל".

וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִיָן זֶה. שָׁכֵן, מְדוּעַ כֹּא' (=21) יָמֵי "בֵּין הַמְּצָרִים", שֶׁהֵם יָמִים שֶׁל הַסֵּתֶר פָּנִים, הֵם דּוּקָא שְׁרֵשׁ לְ–כֹא' (=21) הַיָּמִים הַטּוֹבִים שֵׁשׁ לְיִשְׂרָאֵל?

וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שֶׁהִנֵּה, מְבוֹאֵר בְּסִפְרֵים הַקְּדוּשִׁים, שֶׁתְּכַלִּית עֲבוֹדַת ה' הִיא, שִׁיעֲבוּד הָאָדָם אֶת בּוֹרְאוֹ גַם בְּמַצָּב שֶׁל הַסֵּתֶר פָּנִים. שָׁכֵן, עַל–יְדֵי כֶף הוּא זֹכָה, לְאַחַר מִכּוֹן, לְעֲבוּד אֶת ה' מֵתוֹךְ הַתְּגָלוֹת אוֹר ה', בְּבַחֲנִיַת "כָּל הַמְּקָיִם אֶת הַתּוֹרָה מֵעֲנִי – סוּפוֹ לְקִיָּמָה מֵעֶשֶׂר" (אֲבוֹת ד', ט').

וְעַל–כֶּף אָמַר הַחֶכֶם מִכָּל אָדָם (קְהֵלֶת ב', ט'): "אֵף חֲכָמֵי עֲמֻדָה לִי". וּפְרַשׁ הַמְּדַרְשׁ (יְלֻקוּט קְהֵלֶת): "אָמַר שְׁלֹמֹה (הַמֶּלֶךְ): תּוֹרָה שְׁלֹמֵדֵתִי בְּאֵף (=בְּצַעַר) הִיא עֲמֻדָה לִי". כְּלוּמֵר, עֵיקוֹר הַשְּׁגַת הַחֲכָמָה שֶׁל שְׁלֹמֹה, שֶׁהִיא כִּידוּעַ הַחֶכֶם מִכָּל אָדָם, הוּא דּוּקָא מְלִימוּד שְׁלֹמֵד שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ בְּאֵף וּבְדוּחָק, כִּי לְפִי גִדְל הַצַּעַר וְהַסֵּתֶר הַפָּנִים, כֶּף הוּא גִדְל הַגִּילוֹי וְהַהֲשָׁגָה שֶׁל גִּילוֹי הַפָּנִים.

עֲנִיָן זֶה מְבוֹאֵר גַּם בְּזֹהָר, שֶׁם כְּתוּב ("תְּצַוָּה" קִפְד', מֵתוֹרָגָם): "אֵין לָךְ אוֹר כְּאוֹתוֹ אוֹר שְׁיוּצָא מֵתוֹךְ הַחֹשֶׁךְ... וְאֵין לָךְ טוֹב, אֶלָּא הַיּוּצָא מֵתוֹךְ הָרֶעַ". וְעַל–כֶּף שְׁנִינּוּ בְּגִמְרָא (בְּרִכּוֹת לֵד'): "בְּמִקּוֹם שֶׁבְּעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִין, אֵין צְדִיקִים גְּמוּרִים עוֹמְדִין". שָׁכֵן, בְּעֲלֵי תְּשׁוּבָה, בְּהִיוֹתָם קוֹדֵם בְּעֲלֵי עֵבִירָה, הִנֵּה יֵשׁ לָהֶם מִלְחָמוֹת עֲצוּמוֹת עִם הַיּוֹצֵר הָרֶעַ, שְׁאֵינּוּ מֵרְפָה מֵהֶם. לָכֵן, כְּאֲשֶׁר הֵם מֵתְגַבְּרִים עָלָיו כְּדֵי לְעֲבוּד אֶת ה', הֵם זֹכִים לְגִילוֹי גָּדוֹל שֶׁל אוֹר, בְּבַחֲנִיַת "אֵין לָךְ אוֹר כְּאוֹתוֹ אוֹר שְׁיוּצָא מֵתוֹךְ הַחֹשֶׁךְ".

עַל–פִּי הָאָמוּר, יוֹמֵתֵק לָנו לְהַבִּין אֶת מֵאֵמֶר חו"ל בְּגִמְרָא (חֲגִיגָה יב'): "אָמַר רִישׁ לְקִישׁ: כָּל הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה בְּלִילָה – הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁף עָלָיו חוֹט שֶׁל חֶסֶד בַּיּוֹם, שְׁנֵאמָר: 'יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֶסֶדוֹ', וּמָה הַטַּעַם (ש') 'יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֶסֶדוֹ'? מִשּׁוּם שֶׁ'בְּלִילָה שִׁירָה (=תּוֹרָתוֹ) עִמִּי".

וְהַבִּיאוֹר הוּא, כִּי מִי שֶׁעוֹסֵק בְּתוֹרָה רַק כְּאֲשֶׁר טוֹב לוֹ, וְהַמְּצָב מֵאִיר לוֹ פָּנִים כְּשֶׁמֶשׁ בְּצַהֲרָיִם, אֵין זֶה רְבוּתָא וְחֲשִׁיבוֹת גְּדוּלָה, כְּמוֹ אָדָם הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה גַּם בְּלִילָה, כְּאֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ הַסֵּתֶר פָּנִים, כְּאָדָם הַהוֹלֵךְ בְּחֹשֶׁכָה. וְזֶהוּ שְׁאֵמֶר רִישׁ לְקִישׁ: "כָּל הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה בְּלִילָה" – כְּלוּמֵר, גַּם כְּאֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ הַסֵּתֶר פָּנִים, בְּבַחֲנִיַת "לִילָה", וְחֲשִׁכוֹת בְּלֵי אוֹר – הִנֵּה, "הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁף עָלָיו חוֹט שֶׁל חֶסֶד בַּיּוֹם" – בְּזִכּוֹת זֶה הַקָּב"ה מֵאִיר לוֹ אֶת הַלִּילָה בְּאוֹר יוֹם, כְּמוֹ שְׁאוּמֵר דּוֹד הַמֶּלֶךְ: "וְלִילָה כִּיּוֹם יֵאִיר".

מֵעֵתָה יוֹבֵן לָנו מְדוּעַ כֹּא' (=21) יָמֵי "בֵּין הַמְּצָרִים" הֵם שְׁרֵשׁ וּמְקוּר לְ–כֹא' (=21) הַיָּמִים הַטּוֹבִים שֵׁשׁ לָנו. שָׁכֵן,

אמת שהשבתות והימים הטובים הם ימים של התגלות ובהירות אור ה'. אך דוקא משום כך, מי שעובד את ה' רק בימים אלו, שיש בהם התגלות גדולה, אין בזה כל-כך חשיבות, כיון שאינו צריך להתאמץ כל-כך כנגד היצר, ועל-פן אין הוא יכול להרגיש את האור הגדול של הימים הגדולים הללו.

אך, מי שמתאמץ ב-כא' הימים הללו של "בין המצרים", שהם כאמור ימים של הסתר פנים, והוא עובד את ה' ומבקש להתקרב אליו - כי אז הוא זוכה לעשות הכנה ל-כא' הימים הטובים, ועל-ידי כך יזכה להרגיש בהם אור גדול, בבחינת "יתרון האור מן החשך". וכמו שאומר הזוהר הקדוש: "אין לך אור כאותו אור שיוצא מתוך החשך". (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינתס פרידמן)

"כה אמר ה' מה מצאו אבותיכם בי עול כי רחקו מעלי וילכו אחרי ההבל ויהבלו" (ירמיה ב' ה')

על הכתוב בהפטרה, "כה אמר ה' מה מצאו אבותיכם בי עול כי רחקו מעלי", אומרים חז"ל, כמה חמור הוא הריחוק מהקב"ה. שכן, צריך לדעת, שכאשר ישראל הולכים נגדו יתברך, ועושים חלילה עבירות ומעשים לא טובים, הם מפרידים את הקשר והדבקות האיתנה שלהם מהקב"ה. ולכן, כמה חשוב הוא ללכת בדרכיו, ולהיות דבוק בו יתברך, כי הוא הנותן לנו את הכח ואת החיים, כפי שכתוב (דברים ד' ד'): "ואתם הדבקים בה' אלהיכם תיים כלכם היום".

ועל משמעות הקשר והדבקות של ישראל לאביהם שבשמים נוכל להבין מהתיבות "ישראל" ו"אלהים", שהם מתחברים ומשתלבים זה בזה, וניתן לקרוא אותם גם מלמעלה למטה.

ישך אל
אלהים

יהי רצון, שנזכה להיות דבוקים בו יתברך לעד ולעולמי עולמים, אמן כן יהי רצון!

"ההימיר גוי אלהים והמה לא אלהים ועמי המיר כבודו בלוא יועיל" (ירמיה ב', יא)

על הכתוב בהפטרת השבוע, "ההימיר גוי אלהים והמה לא אלהים ועמי המיר כבודו בלוא יועיל", מביא המגיד מדובנא משל יפה: חתן צעיר לימים היה סמוך על שלחן חותנו שנים אחדות. לימים, אמר לו חותנו, כי הגיע הזמן שיצא לעבוד ולפרנס את עצמו בכבוד. נתן לו חותנו סכום כסף מכובד במזומן, ושלחו ליריד בעיר ליפציג, כדי שיקנה שם סחורה בזול, וישוב לעירו כדי למוכרה ברוח.

החתן הצעיר היה בטלן וביש מזל. נסע ליריד, וחזר עם מספר קרונות רכבת מלאות בקיסמים לשיניים. כשהביא את סחורתו לחותנו, קדמו הלה בקול זעקה: "שלומיאל שכמותך! סחורה זו לא תמכר במשך שנים רבות! מי יקנה כל-כך הרבה קיסמים לשיניים"? ?? בלית ברירה החזיר את חתנו ביש המזל להיות סמוך על שלחנו, ואת הסחורה שאין לה קונים אחסן בתוך מחסניו. לאחר שעברו שנים מספר, אמר החותן לנפשו, מה יהיה בסופו של חתני? כלום לצמיחות יהיה סמוך על שלחני? חזר וקרא לחתנו, ונתן לו שוב סכום כסף גדול במזומן ושלחו ליריד. אך הפעם הזהירו, לבל יקנה סחורה שאין לה ביקוש. שמע החתן ונסע שוב ליריד. הימים היו ערב הימים הנוראים. נמלך החתן בלבד והחליט לקנות מטען עצום של שופרות, בחושבו כי זהו מצרך חיוני לימים אלו, וכך ירויח רווח נאה. כשהביא את סחורתו לחותנו, לא ידע הלה את נפשו מרוב פעס. "בטלן שכמותך! הלא השופרות שקנית יספיקו אפילו עד לזמן שנשמע את שופרו של משיח! מי צריך כל-כך הרבה שופרות?"

באין ברירה החזיר את חתנו להיות סמוך על שלחנו, ואת המטען העצום של השופרות שם במחסנים ליד המטען של הקיסמים. לימים נמלך החותן בדעתו, מה יעלה בסופם של מטעני הסחורה? מיד שלח וקרא אליו מתוך סחורות מוכשר, והציע לו למכור או להחליף את מטען הקיסמים בכל סחורה שהיא, ובלבד שמטען הקיסמים הללו יצא ממחסניו. בו בזמן פנה למתוך נוסף, והציע לו למכור או להחליף את מטען השופרות שאצלו לכל סחורה שהיא, ובלבד שיתפטר ממטען השופרות. לא יצאו ימים רבים, עד שקבל החותן שני פקסים משני המתוכים. הראשון הודיע בשמחה כי הצליח להחליף את הקיסמים ב...שופרות, והשני הודיעו בשמחה כי הצליח להחליף את השופרות ב...קיסמים. כיון שראה החותן כי זו הפעם השלישית שהוא נכשל במסחר זה, החליט לותר ולעבור לסדר היום.

אלא שהפעם, נטפל אליו חתנו הבטלן והקניט אותו: "חותני היקר, הלא אתה סוחר ותיק ומנוסה, איך נפלת בעסקה זו? ומדוע כשאני קנתי סחורה זו פעסת עלי וטענת כי בטלן אני?". "שוטה שכמותך!" השיב לו חותנו. "הן בידי היו שני מטענים של סחורה שאיננה עוברת לסוחר, ומה היה לי לצפות ליותר? אך לך הרי היה כסף מזומן עובר לסוחר, ובבטלנותך בזזת זאת על סחורה שאין לה שום ביקוש!".

כיוצא בזה טוען הנביא ירמיה לעם ישראל: "ההימיר גוי אלהים והמה לא אלהים". ניחא הגויים, גם אם יחליפו את אלהיהם באלהים אחרים, אין בכך שום פסול, שהרי הם מחליפים הבל בהבל, סחורה שאין לה ערך, בסחורה שאין בה ערך. אבל עמי "המיר כבודו בלוא יועיל" - איך יתכן שעם ישראל, שיש להם אלהים חיים, אלהי אברהם יצחק ויעקב, המירו אותו באלילים של כסף וזהב, עץ ואבן? הרי זה כמחליף מזומן בסחורת הבל. על-כך באה התוכחה והשאלה של הנביא ירמיה: "ההימיר גוי אלהים והמה לא אלהים"? היתכן?

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "וישמיענו ברחמי לעיני כל חי לאמר. הן גאלתי אתכם אחרית פראשית"

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: מִטּוֹת (לקבלת העלון moshe45@bezeqint.net) **כְּנִיַסַת הַשְּׁבֵת: 19:17**

עֲרַשׁ"ק כ' תמוז תשע"ד (18.7.14) **יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 20:29** ר"ת 21:13

הַפְּטָרָה: "דְּבָרֵי יִרְמְיָהוּ" לרפואה שלמה של אחותי, בת ציון היקרה, **צְבִיָּה בַת שָׂרָה.** (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"הַשְּׁלִיךְ (ה') מִשְׁמַיִם, אֶרֶץ תְּפָאֶרֶת יִשְׂרָאֵל" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינקס פרידמן)

על הכתוב במגילת איכה (איכה ב', א'): "הַשְּׁלִיךְ (ה') מִשְׁמַיִם, אֶרֶץ תְּפָאֶרֶת יִשְׂרָאֵל", דרשו חז"ל במדרש: מִשְׁלַל לְבַנֵי מְדִינָה, שֶׁעָשׂוּ עֲטָרָה לְמַלְכָם. אֲלָא שְׁלֹאחַר מִכֵּן הָיוּ מְכַעֲסִים אֶת הַמֶּלֶךְ. וְהִנֵּה בַתְּחִילָה הָיָה הַמֶּלֶךְ מֵאֲרִיךְ אָפוֹ וְסוֹבֵל אֶת מַעֲשֵׂיהֶם, אִלָּם לְאַחַר שֶׁהִמְשִׁיכוּ וְהִכְעִיִּסוּ אוֹתוֹ בְּנֵי הַמְּדִינָה, אָמַר לָהֶם הַמֶּלֶךְ: יוֹדַע אֲנִי שְׂאֵתֶם מְכַעֲסִים אוֹתִי בְּעִבּוֹר הַמִּתְנָה/הָעֲטָרָה שֶׁנִּתְּתֶם לִי. לָכֵן, הָרִי לָכֶם הַמִּתְנָה/הָעֲטָרָה שֶׁנִּתְּתֶם לִי, וְהַשְּׁלִיךְ אֶת הָעֲטָרָה בְּפָנֵיהֶם.

כִּךְ אָמַר הַקַּב"ה לְיִשְׂרָאֵל: כָּל מָה שְׂאֵתֶם מְכַעֲסִים אוֹתִי הוּא בְּשִׁבִיל דְּמוֹתוֹ/צוּרְתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁחֲקוּקָה בְּכֹסֵא הַכְּבוֹד. אִם כִּךְ, קָחוּ לָכֶם אֶת דְּמוֹתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב! וְהַשְּׁלִיךְ אֶת דְּמוֹתוֹ אֲרָצָה! וְזֶהוּ שֶׁכְּתוּב בְּאִיכָה: "הַשְּׁלִיךְ (ה') מִשְׁמַיִם, אֶרֶץ תְּפָאֶרֶת יִשְׂרָאֵל".

וּכְפִי לְשׁוֹן הַמְּדַרְשׁ (איכה רפתי ב', ב'): "מִשְׁלַל לְבַנֵי מְדִינָה שֶׁעָשׂוּ עֲטָרָה לְמַלְךְ, הַקְּנִיטוּהוּ (=הַכְּעִיִּסוּהוּ) וְסִבְלָן, הַקְּנִיטוּהוּ וְסִבְלָן (=הָיָה סוֹבֵל מַעֲשֵׂיהֶם). אַחֲרֵי-כֵן אָמַר לָהֶם הַמֶּלֶךְ: כְּלוּם אַתֶּם מְקַנִּיטִין אוֹתִי, אֲלָא בְּעִבּוֹר הָעֲטָרָה שֶׁעָטַרְתֶּם לִי, הָא לָכוֹן טְרוּן בְּאִפְיִכוֹן (=הָרִי לָכֶם הַמִּתְנָה שֶׁנִּתְּתֶם לִי מוֹשְׁלַכְתָּ בְּאִפְכוֹן). כִּךְ אָמַר הַקַּב"ה לְיִשְׂרָאֵל: כְּלוּם אַתֶּם מְקַנִּיטִין אוֹתִי, אֲלָא בְּשִׁבִיל אִיקוּנִין (=צוּרְתוֹ) שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁחֲקוּקָה עַל כֹּסְאֵי. הָא לָכוֹן טְרוּן בְּאִפְיִכוֹן (=זָרַק לָהֶם אֶת דְּיוֹקְנֵוֹ שֶׁל יַעֲקֹב בְּפָנֵיהֶם), הוּי (=וְזֶהוּ): 'הַשְּׁלִיךְ מִשְׁמַיִם אֶרֶץ תְּפָאֶרֶת יִשְׂרָאֵל'."

בְּעִנְיָן זֶה כּוֹתֵב הַגֵּה"ק רַבֵּי יוֹסֵף חַיִּים זצ"ל בְּסִפְרוֹ "בֵּן אִישׁ חַיִּל" (דרוש א' לַשְּׁבֵת תְּשׁוּבָה): הִנֵּה, יוֹדַע מָה שְׂאֵמְרוּ חז"ל (יומא פו'): "אָמַר רַבֵּי לֹוִי: גְּדוּלָה תְּשׁוּבָה – שְׁמַגְעַת עַד כֹּסֵא הַכְּבוֹד, שְׁנֹאֲמַר (הוֹשַׁע יד'): 'שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד ה' אֱלֹהֶיךָ... וְכֵן בְּהַמְשָׁךְ הַגְּמָרָא: "אָמַר רַבֵּי יוֹחָנָן: גְּדוּלָה תְּשׁוּבָה שְׁמַקְרַבֶת אֶת הַגְּאֻלָּה". נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה נִזְכָּה לְהַחְזִיר אֶת אִיקוּנִין (=צוּרְתוֹ) שֶׁל יַעֲקֹב בְּחִזְרוֹהוּ לְכֹסֵא הַכְּבוֹד, שֶׁהָרִי הַשְּׁפַעַת הַתְּשׁוּבָה, הִיא עַד כֹּסֵא הַכְּבוֹד.

וְזֶהוּ שֶׁכְּתוּב "שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל", שֶׁתְּשׁוּב/תְּשִׁיב אֶת "תְּפָאֶרֶת יִשְׂרָאֵל" הוּא אִיקוּנִין (=צוּרְתוֹ) שֶׁל יַעֲקֹב "עַד ה' אֱלֹהֶיךָ" עַד לְכֹסֵא הַכְּבוֹד כְּפִי שֶׁהָיָה לְפָנֵי שֶׁהַשְּׁלִיךְ הַקַּב"ה אֶת אִיקוּנִין (=צוּרְתוֹ) שֶׁל יַעֲקֹב אֲרָצָה. וְהִנֵּה, כָּל מִשְׁכִּיל יִבְהַל וַיִּשְׁתּוֹמֵם עַל מְדַרְשׁ זֶה, אִיךְ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁהַקַּב"ה הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה, מִשְׁלִיךְ מְכֹסֵא כְבוֹדוֹ אֶת אִיקוּנִין/דְּמוֹתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב רַק מִשׁוּם שִׂיִּשְׂרָאֵל מְקַנִּיטִין אוֹתוֹ... וְהִלָּא בְּרוּר הוּא, שֶׁטְמוּן כָּאֵן רַעִיּוֹן עֲמוּק שְׁחוּבָה עָלֵינוּ לְפַעֲנָחוּ.

וְנִרְאֶה לֹוֹמֵר כָּאֵן רַעִיּוֹן נִכְבֵּד עַל-פִּי מָה שְׂאֵמְרוּ חז"ל, שֶׁהָאֲבוֹת הַקְּדוֹשִׁים אֲבָרְהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב זָכוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְקְדוּשַׁת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

הִנֵּה, אֲבָרְהָם אָבִינוּ זָכָה לְקְדוּשַׁת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמִקוּמוֹ (=בְּהַר הַמּוֹרִיָּה), וְהַתְּפַלֵּל שָׁם, כְּפִי שֶׁכְּתוּב (בְּרַאשִׁית ו', יד'): "וַיִּקְרָא אֲבָרְהָם שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא ה' יִרְאָה... בְּהַר ה' יִרְאָה". וְכֵן יִצְחָק אָבִינוּ זָכָה גַם הוּא לְקְדוּשַׁת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמִקוּמוֹ, כְּפִי שֶׁכְּתוּב: "וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בְּשָׂדֵה". וְכֵן יַעֲקֹב אָבִינוּ, שָׁלַן בְּמִקוּם הַמִּקְדָּשׁ, שְׁנֹאֲמַר: "וַיִּקְרָא לְמָקוֹם אֵל בֵּית אֵל".

(וּכְפִי שֶׁשְׁנִינּוּ בְּגְמָרָא (פְּסָחִים פ"ח): "אֲבָרְהָם קָרָא לְמָקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ 'הַר', שְׁנֹאֲמַר (בְּרַאשִׁית כ"ב): 'בְּהַר ה' יִרְאָה'. וַיִּצְחָק קָרָא אֶת מָקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ 'שָׂדֵה', שְׁנֹאֲמַר (שָׁם כ"ד): 'וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בְּשָׂדֵה'. וְאֵילוֹ יַעֲקֹב, קָרָאוּ 'בֵּית', שְׁנֹאֲמַר (שָׁם ל"ה): 'וַיִּקְרָא לְמָקוֹם אֵל בֵּית אֵל'").

אוּלָּם רַק יַעֲקֹב אָבִינוּ זָכָה לְקְדוּשַׁת הַמִּקְדָּשׁ גַּם שְׁלֹא בְּמִקוּמוֹ, כְּמִבּוֹאֵר בְּגְמָרָא (חולין צ"א): "וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וְגו' וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם'. כִּי מִטָּא לְחֶרֶן (=כְּאִשֶּׁר הִגִּיעַ יַעֲקֹב לְחֶרֶן) אָמַר: אֲפָשָׁר, עֲבַרְתִּי עַל מָקוֹם שֶׁהַתְּפַלְלוּ בּוֹ אֲבוֹתַי (=הַר הַמּוֹרִיָּה/בֵּית הַמִּקְדָּשׁ), וְאֲנִי לֹא הַתְּפַלְלֵתִי בּוֹ?... כִּיּוֹן שֶׁהַרְהַר בְּדַעְתִּיהָ (=בְּדַעְתּוֹ)... קִפְצָה לִּיהָ

ארעא (=קפצה לו הארץ). הנה, מבואר שקדושת בית המקדש קפצה ליעקב אבינו בהיותו בדרך לחרן. וצריך להבין ענין זה. מדוע מכל האבות הקדושים זכה דוקא יעקב אבינו לקדושת בית המקדש שלא במקומו? והבאור הוא על-פי הידוע מחז"ל, שיעקב אבינו, כאשר ברח לחרן מפני עשו, עשה בכך הכנה לכל הגלויות שיהיו לבני ישראל. על-פני, כדי להמשיך את קדושת בית המקדש בחוץ לארץ בכל מקום שיגלו בניו, זכה שקפצה לו קדושת בית המקדש שלא במקומו.

ולכן בכל מקום שעשו ישראל בתי כנסיות ובתי מדרשות, וכו' להמשיך עליהם את קדושת בית המקדש, כפי שמבואר בגמרא (מגילה כט, א): "ואהי להם למקדש מעט - אמר רבי יצחק: אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל (=בגלות)".

והוסיף כ"ק האדמו"ר מרן מבעלזא שליט"א, שזה מה שכתוב: "מה טבו אהליך יעקב משכנתיך ישראל" - ששרש המשכת קדושת בית המקדש הוא מפוחו של יעקב אבינו, כפי שמובא בתרגום יונתן (מתורגם): "מה טבו אהליך יעקב... כמה טובים הם בתי המדרש שלכם, שבהם שמש יעקב אביכם".

והיכן שמש? אלא בזכותו, מאותו פח שקפצה לו קדושת בית המקדש שלא במקומו, זכה להשפיע שפע של קדושה על כל בתי הכנסיות והמדרשות שעשו ישראל בעולם.

ומעתה יומתק לנו להבין מדוע השליך הקב"ה בשעת החורבן את איקונין/דמותו של יעקב החקוקה בכסא הכבוד. שהרי, כידוע הקב"ה החריב את בית המקדש כדי להציל את ישראל מכליה, כפי שלמדנו במדרש איכה רבה (ד, יד), שבחרבן בית המקדש שפך הקב"ה את חמתו על העצים ועל האבנים (=על בית המקדש), ולא על ישראל, ובכך את הציל ישראל מכליה. ומאחר ואחר החורבן הוא יתברך הגלה את בניו, הקדים הקב"ה לישראל רפואה למכה והשליך משמים את דמות יעקב אבינו, כדי שמפת דמותו של יעקב אבינו יוכלו ישראל להמשיך את קדושת בית המקדש בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, בכל מקום אשר לשם יוגלו. "כל רדפיה השיגוה בין המצרים" (איכה א, ג')

אנו נמצאים בימים של "בין המצרים", כא' (=21) הימים שבין שבעה עשר בתמוז לבין תשעה באב, שבהם אנו מתאבלים על חרבן בית המקדש. אולם, צריכים אנו לדעת, שדוקא בימים אלו של "בין המצרים", שהם כידוע ימים של הסתר פנים, אפשר להתקרב יותר אל ה' יתברך. וזאת, כפי שאומר המגיד הקדוש ר' דב בער ממזריטש זיע"א, על הפסוק "כל רדפיה השיגוה בין המצרים". שכן, "כל רדפיה" - כל רודף יה - כל מי שרודף אחרי ה', כדי להמליך את הבורא, גם במצב של הסתר פנים, כשאין השם שלם (בבחינת "יד על כס יה"), זוכה ל-"השיגוה בין המצרים" - השיג וה', יזכה להשיג גם את אותיות וה' - וממילא יזכה להשיג את שם הקב"ה בשלימות (יהוה), שם המורה על גילוי פנים, דוקא בימים אלו של "בין המצרים". "לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה"

על הנאמר בפרשה, "לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה", פרש רבנו יוסף חיים זצוק"ל זיע"א: "לא יחל דברו", דהינו, אדם שלא מחלל את דיבורו - כלומר, לא מדבר דברים אסורים - זוכה לכך ש"כל היצא מפיו" - כל מה שמבקש הוא מבואר עולם - "יעשה" - מיד מתקבלת בקשתו, ואבינו שבשמים ממלא את משאלות לבו. אולם, אם חס וחלילה יוצאים דיבורים רעים מפיו, הוא בורא על-ידי כך מלאכים ומשחיתים רעים, המקטרגים עליו, ומבקשים להזיקו. שכן, צריך לדעת (מועד קטן יח, א), (ש)"ברית כרותה לשפתים" - דהינו, יש כח בשפתים/בפה - לטוב או לרע חלילה.

בענין זה אנו מוצאים בגמרא (סנהדרין קב), על יהוה שהיה מלך ישראל, אחרי יהורם בן אחאב. אחאב היה כידוע מלך רשע גדול, עובד עבודה זרה. כשהוא מת, בנו יהורם התמנה למלך במקומו. לאחר מכן בא הנביא והכתיר את יהוה למלך. אך צנה אותו להרוג את כל בית אחאב, וכך עשה יהוה. אבל יהוה היה צדיק אמיתי, ולא הסתפק בהריגת בית אחאב, אלא החליט להרוג את כל נביאי הבעל. מה עשה? כתב מודעה גדולה, ובה נאמר בזו הלשון: "אחאב עבד את הבעל מעט, יהוה יעבדנו הרבה". דהינו, מה שאחאב עבד עבודה זרה, זה כאין וכאפס למה שאני, יהוה, מתפון לעשות. והוסיף במודעה: "ביום זה וזה תערך אסיפה גדולה לכל עובדי הבעל. איש בל יעדר!"

בשעה היעודה הגיעו כלם, ואף יהוה המלך הגיע. אמר יהוה לעובדי הבעל: כדי שלא יכנסו לנו מרגלים, ברצוני שכל אחד יבדוק את העומד לידו, שהוא באמת מעובדי הבעל. בדקו ואמרו לו: אכן כלם עובדי הבעל. אמר להם יהוה: אינני רוצה שיכנסו אנשים זרים. וצוה לסגור את הדלתות על מנעול! לאחר שונעלו הדלתות אמר להם: עתה פלנו נלבש מדים, כדי שנוכל לזהות אחד את השני. לבשו כלם מדים. לאחר שהכל היה מוכן, סמנו יהוה המלך לחיליו, והם נכנסו פנימה ושחטו את כל עובדי הבעל. אולם, ממשיכה הגמרא ומספרת דבר נורא! בסוף ימיו יהוה המלך בעצמו עבד עבודה זרה. ואיך קרה שכל הדרדר? אלא מפני ש"ברית כרותה לשפתים" (=הכח של הפה). הוא אמר "יהוה יעבדנו הרבה", והוציא את המלים הללו מפיו, ואכן כך היה! ומכאן למדנו שצריכים לשמור על הפה! שפתים הן דבר קדוש, ומלים היוצאות מהפה עלולות לגרום לאדם צרות וייסורים, לא עלינו. לכן, היזהרו בכל מלה שיוצאת מפיכם! (ע"פ "פנינים").

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "וישמיענו ברחמי לעיני כל חי לאמר. הן גאלתי אתכם אחרית פראשית"

פְּרִשֶׁת הַשְּׁבוּעָה: מִטּוֹת (moshe45@bezeqint.net לקבלת העלון) כְּנִיַסַת הַשְּׁבֻעַת: 19:17

ערש"ק כ' תמוז תשע"ד (18.7.14) יְצִיאַת הַשְּׁבֻעַת: 20:29 ר"ת 21:13

הַפְּטָרָה: "דְּבַרֵי יְרַמְיָהוּ" לְרִפּוּאָה שְׁלֵמָה שֶׁל אַחוּתֵי, בֵּת צִיּוֹן הַיְקָרָה, צְבִיָּה בֵּת שְׂרָה. (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"איש כי ידר נדר... לא יחל דברו, ככל היצא מפיו יעשה" (ל' ג')

חז"ל הקדושים מלמדים אותנו, שחכם – כוחו גדול להתיר נדרים, ואפילו את נדרו של הקב"ה יכול הוא להתיר, כפי שמובא במדרש (שמות רבה מג, ד): "ויחל משה את פני ה' אלהיו". שואלים חז"ל: מהו "ויחל"? וכן, למה כתוב "את פני ה'?" אמר רבי ברכיה (בשם רבי בשם רבי יצחק): "ויחל" הוא מלשון חילול, הפרה וביטול של נדר או שבועה, כמו שנאמר: "איש כי ידר נדר... לא יחל (=יפר) דברו, ככל היצא מפיו יעשה". ועל-כן, מלמד אותנו הכתוב "ויחל משה את פני ה' אלהיו", שמשה רבנו התיר את נדרו של יוצרו (=הקב"ה). הא כיצד? אומרים חז"ל: בשעה שעשו ישראל את העגל, עמד משה בתפילתו, והיה מפייס ומתחנן לפני הקב"ה, שימחול לישראל על עון העגל. אמר לו הקב"ה: משה, כבר נשבעתי (להענישם). שכן, כתבתי בתורה: "זבח לאלהים יחרם, בלתי לה' לבדו". ו"יחרם" הוא מלשון "חרם", והוא אחד מלשונות של שבועה, ודבר שבועה שיצא מפי איני מחזירו ריקם.

אמר משה לה': ריבון העולם, לא נתת לי בתורה הלכות הפרה של נדרים ושבועות, שהרי כתוב בתורה: "איש כי ידר נדר... לא יחל (=יפר) דברו, ככל היצא מפיו יעשה". ולמדתי שהאדם עצמו שנודר אינו יכול להפר ולהתיר את שבועתו, אך חכם יכול לעשות פן ולהפר את נדרו. ועל-כן – אמר משה לה' – בדין הוא שתתיר את נדרך כאשר למדתי וצויתי להתיר לאחרים.

מיד נתעטף משה בטליתו, וישב לו כזקן היושב בדין, והקב"ה עומד לפניו כשואל את נדרו, כדי שיתיר לו משה את שבועתו האמורה. וזהו שכתוב "ויחל משה את פני ה' אלהיו". ומהו "פני"? שהיה ה' יתברך עומד לפני משה כדי שיתיר לו את שבועתו.

וזהו שאמר משה "ואשב בהר". ומהו "ואשב"? אמר רבי הונא בר אחא: שישב כדי להתיר את נדרו של יוצרו. (וידוע שפדי להתיר נדר צריכים שהנודר יתחרט על נדרו). אם כן, מה אמר משה להקב"ה בבואו לפתוח לו פתח להתרת נדרו?

אמר לו משה: "תהי" (=האם מתחרט אתה)? אמר לו הקב"ה: תוהה אני על הרעה אשר דברתי לעשות לעמי, שנאמר: "וינחם ה' על הרעה...". אותה שעה אמר משה להקב"ה, כדרך שחכם מתיר: מותר לך! מותר לך! אין כאן נדר ואין כאן שבועה... וזהו שכתוב: "ויחל משה את פני ה' אלהיו" – הפר משה את נדרו של יוצרו. אמר רבי שמעון בן לקיש: לפיכך נקרא משה "איש האלקים" – לומר לך שהתיר נדר לאלקים, כמו שאיש המבקש להפר או לקיים את נדרי אשתו (כפי שכתוב: "אישה יקימנו ואישה יפרנו"), כך כביכול משה התיר את נדרו של הקב"ה כאיש המפר את נדר אשתו. (ואם הדברים האלו לא היו כתובים במדרש (שמ"ר מג' ד'), אי-אפשר היה לאומרים).

"ה' ממרום ישאג, וממעון קדשו יתן קולו, שאג ישאג על נוהו" (=על בית מקדשו החרב) "ירמיה כה', ל'

שנינו בגמרא (ברכות ג'): "שלש משמרות הוי (=יש) בלילה, ועל כל משמר ומשמר יושב הקב"ה ושואג (מצער) כארי, שנאמר: 'ה' ממרום ישאג, וממעון קדשו יתן קולו, שאג ישאג על נוהו" (=על בית מקדשו החרב)... ואומר: אוי לבנים שבועונותיהם החרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתים לבין אומות העולם".

וצריך להבין, איך לומדים מהכתוב, "ה' ממרום ישאג... על נוהו", שהקב"ה שואג שלש שאגות? ופרש רש"י ואמר: הנה, כתוב "ה' ממרום ישאג" – "ישאג" שאגה אחת. ובהמשך כתוב: "שאג ישאג על נוהו" – הנה, עוד שתי שאגות. הרי לנו שלש שאגות שהקב"ה שואג כל בלילה בשלש המשמרות. (הלילה הוא מהשקיעה ועד הזריחה, והוא מתחלק לשלש משמרות/חלקים, כל משמרת היא בת ארבע שעות "זמניות"). וצריכים אנו להבין ענין זה, מדוע שואג הקב"ה כל לילה דוקא שלש שאגות, לא יותר ולא פחות?

אומר על-כך הגאון מוילנא זיע"א ("קול אליהו", ברכות, שם): שלש השאגות ששואג הקב"ה הם על שלשה חרבנות: 1. על חרבן בית המקדש של מעלה, שאין הקב"ה נכנס לשם בזמן הגלות (כמבואר בגמרא (תענית ה'): "אמר הקדוש ברוך הוא, לא אבוא בירושלים של מעלה, עד שאבוא בירושלים של מטה"). 2. על חרבן ושריפת בית המקדש של מטה 3. ועל גלות ישראל בניו בין אומות העולם. וזהו שכתוב: "שלש משמרות הוי(=יש) בלילה, ועל כל משמר ומשמר יושב הקב"ה ושואג כארי ואומר...אוי לבנים שבעונותיהם החרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתים לבין אומות העולם". שאגה אחת היא על ש"ה...החרבתי את ביתי" - זה בית המקדש של מעלה. שאגה שניה היא על ש"ה...שרפתי את היכלי" - זה בית מקדש של מטה. ושאגה שלישית היא על בניו, בני ישראל, ש"ה...הגליתים לבין אומות העולם", בעת החרבן. הרי, שלש שאגות שהקב"ה שואג כארי כל לילה בשלש המשמרות. הנה כי כן, מבואר היטב, כי מפיון שגרמנו, בעונותינו הרבים, לשלשה חרבנות - חרבן בית המקדש של מעלה, חרבן בית המקדש של מטה, ונגלות ישראל בין אומות העולם - אשר פגגדם שואג הקב"ה שלש שאגות כארי בשלש משמרות של לילה - על-כן חייבים אנחנו להתאבל בשלשת השבועות של ימי בין המצרים, וגם להפטיר בשבתות "ג' דפורענותא" (=שלש הפטרות העוסקות בפורענות), כדי להתעורר בתשובה שלימה, המקרבת את בנני בית המקדש השלישי, וגאולת ישראל מבין האומות. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פיינחס פרידמן) "אלף למטה אלף למטה לכל מטות ישראל תשלחו לצבא"

ה"מגיד מישרים" הגה"ג רבי יעקב גלינסקי שליט"א אומר, שישנם הרבה בארץ ישראל הטוענים על החרדים ולומדי התורה, שאינם הולכים לצבא ואינם נושאים בנטל האחריות. אם כך, הבה ונתבונן על הגיוס הראשון בתורה, הגיוס הראשון שהיה בתולדות עם ישראל, הלא הוא הגיוס למלחמה נגד מדין. הנה, מבואר בגמרא, ששלשים ושה אלף חילים יצאו למלחמת מדין. שנים-עשר אלף יצאו למלחמה עצמה, לחזית. שנים-עשר אלף לשמירת הפלים. ושנים-עשר אלף לתפילה. נמצאנו למדים, כי שליש מהצבא המגויס היו חילים שהתפללו. כלומר, המתפללים הם חלק מהגיוס, הם אינם פטורים מהצבא - הם הצבא בעצמם...! כאן - אומר רבי יעקב גלינסקי - בארץ ישראל ישנם החושבים שאנו מצפים להעניק פטור מהצבא ללומדי התורה. לא ולא! טעות היא בידם! לומדי התורה הם הצבא עצמו. כך למדנו מהגיוס הראשון של עם ישראל - המתפללים הם צבא ההגנה לישראל...!

"איש כי ידר נדר לה' או השבע שבועה לאסר אסר על נפשו לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה"

בספר הנחמד "יגדיל תורה" מובא סיפור נורא עד מאד שספר הגה"ק רבי מאיר שפירא מלובלין זיע"א לתלמידיו, שבהיותו רב בלובלין, ראה בפנקס ה"חברא קדישא" סיפור שמצוה לפרסמו למען ידעו כמה גדול כח התורה. וכך היה כתוב בפנקס: לרבנו המהרש"ל (שהיה רב וראש ישיבה בלובלין לפני 400 שנה) היה תלמיד שהתאלמן מאשתו. והנה, כאשר חלפו כמה חודשים מפטירתה והאברך היה עודנו מתהלך אפוף מרה שחורה, קרא לו המהרש"ל, ושאלו לפשר הדבר. לאחר שהפציר בו רבות, גלה התלמיד לרבו, שכאשר שכבה אשתו על ערש דוי, הבטיח לה בתקיעת כף, שלא ישא אשה אחרת לעולם. אמר לו המהרש"ל: על-פי דין תורה, השבועה הזאת לא חלה, שהרי הוא נשבע לעבור על המצוה (=מצות "פרו ורבו"), ולכן מותר לך, ועליך להקים בית בישראל ולזכות להעמיד דורות. ואכן התלמיד עשה כפקודת רבו ונשא לו אשה. אולם, לא עברו ימים מועטים וכל לובלין היתה כמרקחה, אותו אברך נפטר לבית עולמו...! משספרו זאת למהרש"ל, בקש להזמין את אנשי החברא קדישא, ומיד צוה עליהם לעשות לאברך את טהרתו ולהתנהג בו פרגיל, ואולם, פשיהיו מוכנים להניחו בקברו - יודיעו לו. וכך עשו. כאשר היה האברך מוכן, לפני שהורידו אותו לבור הקבורה, במעמד כל המלוים של הלוייה, לקח המהרש"ל פתק ורשם בו: "שלום, שלום לכם פמליא של מעלה, אני פסקתי על-פי דין תורה, שתלמידי מותר וחיב לשאת אשה, ואני גוזר בפח התורה שתחזירו לי את תלמידי...!". כאשר סים, חתם המהרש"ל את שמו, צוה להניח את הקלף ביד המת, בתוך הקבר, ובקש להשאיר את הקבר פתוח. ומיד צוה על כלם לעזוב את בית העלמין...לא עברה שעה קלה, והאברך יצא מקברו בתכריכו, והתהלך ברחובות, כאילו מאומה לא קרה... כשבא המת עם תכריכו לביתו, נבהלה אשתו וברחה לבית אביה מרוב פחד ואימה. בבקר שלח המהרש"ל לתלמיד, שילבש בגדיו ויבוא לישיבה. אולם, כאשר בא התלמיד לישיבה, פחדו התלמידים לשבת ליד המת. כאשר ראה כך המהרש"ל, גזר בפח התורה, ששר השכחה ישתלט על לובלין העיר, וישפית את כל הענין מאנשי לובלין. וכך היה. כל הענין נשכח מפלם, והאברך שב להיות כאחד האדם, וזכה לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצות...שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!